

Sisekaitseakadeemia

Politseikolledž

Rauno Lett

PK030

**TURVALISUSE TAGAMINE EESTIS TOIMUVATEL  
RAHVUSVAHELISTEL JALGPALLIVÕISTLUSTEL**

Lõputöö

Juhendaja: Varmo Rein

Tallinn 2007

## SISUKORD

Annotatsioon	3
Sissejuhatus	4-5
1. Jalgpalli huligaansus	
1.1 Jalgpallihuligaansus maailmas	6-9
1.2 Jalgpalliajalugu ja -huligaansus Eestis	9-12
1.3 Meedia ja jalgpallihuligaansus	12-14
2 Rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisust reguleerivad EL-I ja siseriiklikud õigusaktid	15-16
2.1 Isikute põhiõiguste riive jalgpallivõistlustel	16-22
2.2 Jalgpallivõistluste korraldamine	22-23
2.3 Jalgpallihuligaanide vastu kehtestatavad meetmed	24-27
2.4 EL õigusaktid , mis reguleerivad jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamist.	27-30
3 Politseiline tegevus turvalisuse tagamisel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel	30-31
3.1 Eesti-Läti jalgpallimatši kronoloogia	31-33
3.2 Mängueelne ettevalmistus	34-35
3.3 Tegevus staadionil	35-37
3.4 Mängujärgne tegevus	37
4 Kokkuvõte	38-39
5 Kokkuvõte võõrkeeles	40
6 Kasutatud materjalide loetelu	41-42
7 Lisad	43-62

## ANNOTATSIOON

Antud lõputöö on kirjutatud Sisekaitseakadeemia Politseikolledži üliõpilase Rauno Lett'i poolt teemal "Turvalisuse tagamine Eestis toimuvatel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel". Töö on esitatud 41 leheküljel. Kasutatud on 26 allikat, millele on töös viidatud. Töö on kirjutatud eesti keeles, lühikokkuvõtte on ingliskeelne.

Lõputöö koosneb sissejuhatuses, kolmest peatükist, kokkuvõttest, võõrkeelsest kokkuvõttest ja lisadest.

Esimene peatükk annab ülevaate jalgpallihuligaansusest maailmas ja Eestis ning meedia osalusest jalgpallihuligaansuses.

Teine peatükk annab ülevaate rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisust reguleerivatest rahvusvahelistest konventsioonidest, Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktidest, uurimismeetodina on kasutatud õigusaktide analüüsi. Töö tulemusena on välja toodud puudulikud seaduselüngad, mis raskendavad turvalisuse tagamist rahvusvahelisel jalgpallivõistlustel Eestis. Lisatud on näiteid mujal Euroopa riikides kehtivatest antud valdkonda reguleerivatest siseriiklikest õigusaktidest.

Kolmas peatükk uurib praktilist poolt turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel, autor on selles aluseks võtnud 2005.a septembris toimunud Eesti-Läti jalgpallimatši. Autor analüüsib probleeme ja annab enda poolseid soovitusi politseitegevuse paremaks korraldamiseks. Uurimismeetodina on kasutatud intervjuerimist. Intervjueritud on jalgpallifänne, kes kuuluvad MTÜ Jalgpallihaiгла koosseisu ja on pealtvaatajatena näinud turvalisuse tagamise arengut Eestis ja oskavad välja tuua esinevad probleemid. Lisaks on intervjueritud Eesti jalgpalliklubide ametnikke ja Eesti Jalgpalliliidu ametnikku, kes on tihedalt seotud rahvusvaheliste jalgpallivõistluste korraldamisega Eestis. Samuti on intervjueritud politseiametnikku ja jalgpallivõistkonna treenerit, kes avaldavad oma seisukoha turvalisuse tagamise probleemidest Eestis. Tänu nendele intervjuudele oli võimalik käesolevas töös avaldada kriitilisemad probleemid seoses turvalisuse tagamisega jalgpallivõistlustel ja leida nendele lahendused.

Lisades on ära toodud intervjuud jalgpallifännidega, jalgpallivõistluste korraldajatega, treeneriga ja politseiametnikuga ja mängu kronoloogia.

## SISSEJUHATUS

Antud lõputöö on kirjutatud teemal “Turvalisuse tagamine Eestis toimuvatel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel”.

Jalgpalli loetakse maailmas spordialade kuningaks, ka Eestis on jalgpall harrastajate arvu järgi tõusnud spordialaks number üks. Eesti taasiseseisvumisel on aasta-aastalt jalgpalli populaarsus rahva seas kasvanud, samuti on Eesti rahvuskoondis välja võidelnud arvestatava koha Euroopa jalgpallikaardil. Iga aasta peab Eesti rahvuskoondis arvukalt rahvusvahelisi mängu, mida külastavad tuhanded pealtvaatajad nii Eestist kui ka välismaalt. Politsei ülesanne on tagada staadionil, kui väljaspool staadionit nii külaliste, kui oma kodanike turvalisus. See on politseile suur väljakutse.

Käesoleva lõputöö vajalikkuse tingis asjaolu, et käsitletav teema on tihedalt seotud politseitööga ja on väga aktuaalne, kuna Eestis on viimasel ajal aset leidnud mitmeid jalgpallihuligaansuse juhtumeid, eelkõige pälvis avalikkuse suurt tähelepanu Eesti-Venemaa jalgpallimatš 2006. a maailmameistrivõistluste kvalifikatsiooniturniiril, kus pealtvaatajad panid toime mitmeid vägivaldsetemisi ja korrariikumisi. Samuti pandi palju korrariikumisi toime 2002.a toimunud Eesti-Venemaa sõpruskohtumise ajal. Käsitletav teema on aktuaalne juba pikka aega üle kogu maailma, kus on toimunud väga palju jalgpallihuligaansuse juhtumeid, mille tagajärjed on olnud traagilised. Need juhtumid on tinginud seisukoha, et jalgpallihuligaansuse vastast võitlust tuleb käsitleda politseitöös eraldiseisva, spetsiifilise osana ning selle tõhusaks võitluseks on vajalik rahvusvaheline koostöö. Eestil on täieõigusliku Euroopa Liidu liikmena kohustus täita EL-s jalgpallivõistlustel turvalisust reguleerivaid õigusakte, need seavad kõrgendatud nõudmised rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamisele. See kõik aga tähendab üht- tuleb teha tõhusat rahvusvahelist koostööd.

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada Eestis toimuvate rahvusvaheliste jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamise probleemid, anda ülevaade nimetatud valdkonda reguleerivatest õigusaktidest, analüüsida (aluseks võetud 03.09.2005.a toimunud Eesti-Läti mäng) politsei ja turvatöötajate tegevust turvalisuse tagamisel, seeläbi tekkinud probleeme ja esitada soovitusi turvalisuse efektiivsemaks tagamiseks.

Autor jagab lõputöö kolme ossa: esimene osa annab ülevaate jalgpallihuligaansusest maailmas ja Eestis ning meedia osalusest jalgpallihuligaansuses.

Teine osa annab ülevaate rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisust reguleerivatest EL-I ja siseriiklikest õigusaktidest, analüüsib neid ja tõstab esile võimalikke kitsaskohti.

Kolmas osa lõputööst uurib politseilist tegevust ja turvatöötajate tegevust turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel. Praktika uurimisel on autor aluseks võtnud politsei tegevuse Eesti-Läti jalgpallimatšiga seondult.

Lähtuvalt eeltoodust püstitab töö autor hüpoteesi: puudulik õiguslik regulatsioon ja nõrk rahvusvaheline koostöö raskendavad turvalisuse tagamist rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel Eestis.

Teema aktuaalsust lisab asjaolu, et Eesti jalgpallivõistkonnal on käimas mitmed rahvusvahelised mängud EURO 2008 kvalifikatsiooniturniiril, mis algasid 2006.a sügisel. Eesti meeskonna vastased said loosi tahtel olema väga huvipakkuvad, seda vaadatuna jalgpalli seisukohalt, kui turvalisuse seisukohalt. Eestisse tulevad jalgpalli mängima koos oma arvukate poolehoidjatega Venemaa, Inglismaa, Iisraeli koondised. Seega seisab Eestil ees tõsine väljakutse tulla toime nimetatud koondiste fännide ohjeldamisega. Lisaks Eestis toimuvatele rahvusvahelistele mängudele oli 2006. aasta spordi üks suursündmusi juunikuus peetud jalgpalli maailmameistrivõistlused Saksamaal ning suurimaks ohuallikaks pidas Saksa politsei just huligaansust, kuigi ei saanud välistata ka terroriohtu.

Autor püüab lõputöös välja tuua omapoolseid arvamusi, mis probleemid võivad Eestit ohustada turvalisuse tagamisel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel, millele tuleb tähelepanu pöörata ja mida võimalusel annab muuta.

# 1. JALGPALLI HULIGAANSUS

## 1.1 Jalgpallihuligaansus maailmas

Kuidas ja kus siis jalgpall ja jalgpallihuligaansus on üldse alguse saanud?

Jalgpallisarnast mängu mainiti esmakordselt Hiinas umbes 2000. aasta eest ning sarnase mängu kohta on märkmeid ka Jaapanist 14 sajandi tagant. Tõenäoliselt mängiti jalgpalli moodi mängu ka keskaegses Itaalias. Euroopas on esimesed faktilised märkmed jalgpalliga seotud Suurbritannias. Praegusel viisil jalgpalli piiratud alal 11 mängijat 11 vastu hakati mängima 19. saj Suurbritannias ning jalgpalli loojaks peetakse ikkagi Suurbritanniat.

Organiseeritud nüüdisaegse jalgpalli algusajaks võib pidada 1863 aastat, kui Inglismaal loodi jalgpalliliit (ametlik nimetus Inglismaa Jalgpalliassotsiatsioon- ingliskeelne nimetus Association Football, millest tuletati nimetus soccer), mille eesmärgiks oli jalgpalli mängimise täpsete reeglite kehtestamine. Esimese jalgpalli klubi (Sheffield FC) algusaastaks peetakse 1855. aastat. Inglismaalt arenes jalgpall edasi Šotimaale. Esimene ametlik maavõistlus Inglismaa ja Šotimaa vahel toimus 1872 aastal. Britid tutvustasid jalgpalli ka mujal Euroopas- Austrias, Ungaris, Saksamaal, Venemaal. Väidetavalt viisid britid 1860. aastail jalgpalli ka Lõuna Ameerikasse- ühtedesse tänapäeva juhtivatesse (edukamatesse) jalgpalliriikidesse Argentiinasse ja 1874 aastal Brasiiliasse. Edasi arenes jalgpall ka Aafrikasse ja Aasiasse. Tänapäeval loetakse jalgpalli spordialade kuningaks. 1904. aastal moodustati rahvusvaheline jalgpalliorganisatsioon (FIFA), mis koordineerib ülemaailmset jalgpalli tegevust ning millesse kuulub üle 200 liikme üle maailma. Ka Eestis juhib jalgpalli tegevust Eesti Jalgpalli Liit, mis asutati 1921. aastal ning 1923 aastast on Eesti FIFA liige.<sup>1</sup>

Jalgpallihuligaansuses on maailmas negatiivse poole pealt kindlasti esirinnas Inglismaa. Nii nagu sündis kaasaegne jalgpall Inglismaal nii sai alguse ka jalgpallihuligaansus Inglismaal ja seda juba 1960. aastatel.

---

<sup>1</sup> Radnedge. K 2001 . Täielik entsüklopeedia jalgpall. Tallinn: Kirjastus Varrak

Samuti on ühed traagilisemad jalgpallihuligaansus juhtumid aset leidnud Inglismaal või siis seotud Inglismaa fännidega. Kui tekkisid Euroopa sarjad ja reisimine lihtsustus levis huligaanitsemine ka mujale Euroopasse ja maailma. Seega, kus mängitakse jalgpalli tuleb valmis olla ka võitluseks jalgpallihuligaansuse vastu.

Millised tegurid siis põhjustavad jalgpallihuligaansust?

Pealtvaatajad on jalgpallile eluks vajalikud, kuid vahel on pealtvaatajate tegutsemine jätnud mängu enese taha plaanile. Selge, et kahe meeskonna võistlus tekitab alati vastakaid arvamusi ja sümpaatiid, vastandlikest arvamustest võib tõusta tüli. Jalgpalli poolehoidjad tunnevad ennast kui ühtse perena, oma võistkondade juurde tekkivad poolehoidjatest rühmitused e fännklubid. Neil rühmitustel on kindlad tunnused, eraldav sümboolika ja omadega hoitakse kokku. Tekkib nagu mänguski, nii ka pealtvaatajate hulgas rivaalitsemine, kes elab omadele kõvemini kaasa ja kelle võistkond võidab. Paraku kasvaski rivaalitsevatest poolehoidjatest välja jalgpallihuligaansus. Jalgpallihuligaansus ei levi mitte üksnes mängude toimumisel staadionil vaid ka väljaspool staadionit enne ja peale mängu toimumist.

Väga oluline osa jalgpalli huligaansusel on üldisel ühiskonna heaolul. Jalgpalli on nimetatud tänapäeva gladiaatorite mänguks, kus pööbel käib ennast välja elamas.

Sotsioloog Ian Taylori arvates mõjutasid vägivallalainete suurenemist töölisklassi halvenevad eluolud. Sama põhjust rõhutas Leicesteri ülikooli jalgpalli uurimiskeskus. Seisukohta on teravalt kritiseeritud, sest see ei võta arvesse staadionite olukorda, meedia tähelepanu, ametnike tegevus(etus)t ja mängu käiku ennast. Mitmed staadionid on ehitatud ammu ning see on olnud ohuallikaks huligaansuse puhkemisel. Oluline on kuidas publik mängijatest eraldatakse, varasematel aegadel oli publik mängijatest eraldatud vaid köitega, hiljem piirati tribüünid kõrgete metallaedade ja politseiüksustega. See olukord aga publikule ei meeldinud, kuna vaatajad tundsid end justkui puuris olevat ning pigem selline olukord äratas kui vaigistas agressiivsuse. Nüüd on kaitseaiad ja seisupaigad Inglismaal keelatud.<sup>2</sup>

Mujal maailmas ei ole kaitseaiad otseselt keelatud, kuid tänapäeval soovitatakse nendega mitte üle pingutada, et inimestel ei tekiks ahvipuuri tunnet.

---

<sup>2</sup> <http://www.ekspress.ee/Arhiiv/Vanad/1998/25/sport2.html> 13.03.2006

Jalgpalli võistlusi on saatnud juba läbiaegade tohutu populaarsus pealtvaatajate hulgas. 1901. aastal Inglismaal toimuval karikafinaalil on pealtvaatajaid üle 100 000; 1950. aastal toimuvat Uruguay-Brasiilia mängu aga on vaatamas üle 200 000 pealtvaataja.<sup>3</sup>

Tegemist on tohutute rahvamassidega, et nendega rahumeelselt ja turvaliselt toime tulla nõuab see väga täpset ja plaanilist tegevuskava. Et selliste suurte rahvamassidega toime tulla on oluline osa staadionitel. Staadionid peavad olema ehitatud vastupidavad, sest on ju teada mitmeid traagilisi õnnetusi, kus just staadionite tribüünide kokkuvarisemised on kaasa toonud ohvriterohkeid õnnetusi. (1992. aasta Korsika saarel toimunud mängul variseb kokku metalltribüün. 15 inimest saab surma ja 1300 vigastada). Staadionite ehitusel on oluline, kuidas toimub pealtvaatajate staadionile sissetulek ja väljaminek. (1982. aasta Moskvast toimunud mängul saab staadionile tagasi pöördujate rüseluses surma üle 300 pealtvaataja).

Üheks agressiivsuse põhjustajaks peetakse ka alkoholi. Kindlasti seda see ka on, kuid mitte ainult, näitena võib tuua iirlastest jalgpallifännid, kes tarvitavad üldiselt teistest rohkem alkoholi kuid kes kalduvad harva vägivallatsema. Alkoholi tarvitamist on piiratud staadionitel alkoholi mitte müümisega, kuid paljud fännid tarvitavad alkoholi juba enne staadionile tulekut.

Autor keskendub oma töös eelkõige otsese pealtvaatajate poolt toimepandud vägivallale, nende tekke põhjustele ja kuidas neid ära hoida.

1980. aastatel põhjustasid huligaanitsejad mitmeid tragöödiad. Nii toimus 1985. aastal Brüsselis kohtumine Inglismaa klubi Liverpooli ja Itaalia klubi Torino Juventuse vahel, kus huligaansus staadionil tõi kaasa traagilised tagajärjed; 39 inimest hukkus ja 454 inimest sai vigastada. 1989. aastal Liverpooli ja Nottinghami mängu ajal toimunud tragöödias hukkus 92 ja sai vigastada 170 vaatajat. Kuid selliseid traagilisi juhtumeid ei ole toimunud ainult Euroopas ja Inglismaal vaid kogu maailmas. 1964. aastal põhjustas vägivallaline Peruus koguni sõjaseisukorra. Nimelt Peruu ja Argentiina vahelisel kohtumisel jätab kohtunik lugemata Peruu värava ning pealtvaatajad hakkavad selle vastu protestima, tekkinud rahutustes saab surma

---

<sup>3</sup> "op.cit" lk 6



318inimest ja vigastada üle 500 inimese. Traagiliste sündmuste tõttu keelati Inglismaa klubidel viieks aastaks osalemine rahvusvahelistes kohtumistes. Tänapäevaks on Inglismaal suudetud vägivaldpuhanguid piirata, nii 1996. aasta EM võistlused ja meistri liiga kohtumised on möödunud teravate vahejuhtumiteta.<sup>4</sup>

Selle tulemuse saavutamisel on suurt osa mänginud just politsei erikoolitus ja väljaõppe, mis on spetsialiseerunud võitluseks jalgpallihuligaanide vastu. Huvitaval kombel teiste meeskondlike võistlustega (korvpall, võrkpall) ei ole kaasnenud selliseid vägivaldaineid nagu on jalgpallis. Väiksemaid intsidente on küll esinenud kuid omaette liiki nagu on jalgpallihuligaansus ei ole välja kasvanud.

## 1.2 Jalgpalliajalugu ja -huligaansus Eestis

Eestis tutvustasid jalgpalli inglased madrused 1900.a paiku, teadaolevalt mängiti 1906. aastal vutti Nõmmel ning jalgpalli sünnipäevaks loetakse 6. juunit 1909. a, kui kohtusid koolipoiste võistkond Meteor ja trükitööliste võistkond Merkuur. 1921.aastal asutati Eesti Jalgpalli Liit ning 1923. aastal liituti FIFA-ga. Jalgpall oli eestlaste hulgas populaarne mäng, kuid Nõukogude okupatsiooniga muutus see spordiala suuresti siinsete venekeelse elanikkonna mänguks. Kui veel sõjajärgses Eestis olid mängijatest ülekaalus eestlased, siis viiekümnendate teisel poolel muutus jalgpall suuresti siinsete venelaste spordialaks, eestlasi mängis suhteliselt vähe. Ka rahva seas vähenes sel põhjusel jalgpalli populaarsus, tõsi publiku rekord pärineb 1956 aastast, kui Kadrioru staadionil oli 20 000 pealtvaatajat, ilmselt mõjus magnetina eestlaste vastane, see oli pärast sõda esimene klubi läänemaailmast, Rootsist. Eesti jalgpallielu sai taas hoo sisse taasiseseisvumise järel 1990-ndatel.<sup>5</sup>

Vaatamata sellele, et Eestis ei olnud levinud selline jalgpallifanatism nagu Inglismaal on jalgpalliga seotud kaks mängu, mis on ületanud spordi piirid. Need kaks mängu on olnud paljuski poliitilise tähtsusega ja kutsunud esile rahutused. Esimene mäng, mis kutsus esile pealtvaatajate ühise rahutuse toimus 1940 aastal, kui eestlased mängisid lätlaste vastu. Mängule järgnes pealtvaatajate ühine rahvusmeelne rongkäik Kadrioru lossi president Pätsu juurde, selle käiguga näidati okupatsioonivõimudele oma

---

<sup>4</sup> "op.cit" lk 6

<sup>5</sup> Schwede I. 2001. Väike Jalgpallipiibel. Tallinn: K-Kirjastus

vastumeelsust. Olgugi, et mingeid vägivallatsemisi ei olnud näitab see, et jalgpallil on suur võim rahvast kokku liita ja nad ühiste eesmärkide nimel tegutsema panna. Teine mäng toimus 1980. aastal kui kohtusid Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio võistkonnad, sellele järgnenud ansambel Propelleri kontsert kasvas üle tervet Tallinna haaranud noorterahutuseks. Need rahutused olid muidugi poliitilise taustaga, kuid näitavad millise pöörde võivad võtta pealtvaatajatele ebapopulaarsed otsused. Tookord keelati Propelleril edasi mängida ja nii rahutused alguse saidki. Erinevatel hinnangutel oli Kadrioru staadionil seda mängu jälgimas 4000-6000 pealtvaatajat ning järgnenud noorterahutustel arreteeriti esimesel päeval üle 100 inimese, järgneval meeleavaldusel 148 inimest.<sup>6</sup>

Neil mõlemal mängul ja järgnenud rahutustel on selgelt poliitiline seos, kuid siiski näitavad jalgpalli suurt osalust ja tähtsust ühiskonnas.

Järgnevalt ülevaade jalgpallihuligaansusest taasiseseisvunud Eestis. Väiksemaid korrariikumisi, mis on seotud eelkõige avaliku korra rikkumisega on olnud mitmeid, suuremateks vägivallatsemisteks ei ole õnneks ükski edasi paisunud. Tähelepanu väärsemaks ja palju kõneainet pakkunud on 2002. aastal toimunud Eesti-Venemaa jalgpallimatš, kus peeti kinni 26 korrariikkujat. Seda võib lugeda ka pöördpunktiks jalgpallihuligaansuse vastase võitluses Eestis. Just “tänu” sellele huligaanitsemisele on hakatud järjest rohkem turvalisusele tähelepanu pöörama ja tõhustama jalgpallihuligaansuse vastast võitlust Eestis. Seda toimunud vägivallatsemise lainet, kus korrariikkujateks olid just külalispealtvaatajad Venemaalt võib samuti nimetada poliitilise tähendusega. Külalisfännide käitumine oli selgelt väljakutsuv, üritati süüdata Eesti trikoloori ja kaasas oli vaenu õhutatav loosung.

Järgnevatel Eesti rahvuskoondise mängudel on suudetud huligaanitsemine ära hoida ning korrariikumiste arv on tunduvalt vähenenud. Arenenud on vastav politseiline väljaõppe ja suurenenud koostöö teiste riiklike institutsioonidega ja välisriikide vastavate struktuurüksustega. Julgestuspolitsei juurde loodi Jalgpalliteabepunkt, mis koordineerib rahvusvahelist koostööd teiste riikide vastavate institutsioonidega. Rahulik olukord aga ei tähenda, et meil midagi õppida, arendada ei oleks. On ju teada, et Eesti rahvuskoondisel seisab peagi ees just mäng Inglismaaga ja Eestit külastab sel puhul arvukalt ingllastest jalgpallifänne.

---

<sup>6</sup> Erelt P. 2000. “Brezhnev pensionile!Sieg heil!” Eesti Ekspress. 28.09, 12

Eestis on loodud 2001. a MTÜ Jalgpallihaigla, kes koordineerib jalgpallifännide (eelkõige rahvuskoondise toetajate) tegevust Eestis. Tegemist on organisatsiooniga, kes pooldab kultuurset ja organiseeritud jalgpallifanatismi, ning ei poolda vägivallatsemist. MTÜ Jalgpallihaigla on koostanud fännieetika, mis peaks näitama fännide eesmärke ja nende arusaamasid jalgpallile kaasaelamisest. Autor toob ära mõned väljavõtted fännieetikast:

- pea meeles, et välismaal viibides oled sinagi Eesti esindaja. Käitu siis nii, et sinu tõttu kaasfännide või koguni terve Eesti rahva suhtes negatiivseid üldistusi tegema ei hakataks. Labaste roppuste väljapritsimine annab tunnistust vaid vaimsest piiratusest ja fänluse eesmärgist valesti aru saamisest. Ka vastasmeeskonna fännid väärivad aatekaaslastena respekti. Oma olemuselt on nad sulle tihtipeale hoopis hingelähedasemad kui enamik kaasmaalasi, kes ainult aeg-ajalt tribüünidele sattuvad. Püüa tribüünil mitte segada omavahel jalgpalli ja poliitikat. Tegu on ikkagi mänguga, mis peaks ühel või teisel viisil inimestele eelkõige rõõmu pakkuma.<sup>7</sup>

Sellised fännide põhimõtted on küll teretulnud ja pälvivad heakskiitu, kuid kindlasti on fännide seas isikuid, kes kõik selle kirjapanduga nõus ei ole. Jääb loota, et sellised isikud ei pälvi fännide omavahelist heakskiitu ja neid suudetakse massi sees maha rahustada.

Turvalisuse tagamise seisukohalt on väga oluline teha politseil nendega koostööd ja võimalikele tekkinud probleemidele leida ühiseid lahendusi. Huvitav on märkida, et oma tõuke MTÜ Jalgpallihaigla arengule andis politsei ja jalgpallifännide konflikt Eesti – Kasahstani maavõistluse ajal 2001. a novembris. Purjus fännid loopisid seal turvamehi toolide ja pudelitega ning suitsetasid demonstratiivselt keelatud kohtades. Politsei pidas kinni kokku 8 huligaanitsejat ja kahele neist määras kohus haldusaresti. Alles oma identiteeti otsivad fännid said aru, et kõik ei ole lubatud ja asusid ise otsima dialoogi politseiga.

Enamik asetleidnud korrarikkumisest Eestis peetavatel jalgpallivõistlustel on toime pandud üksikute alkoholihoobes isikute poolt, grupiviisilisi ja organiseeritud rahunusi esineb harva (nt Eesti – Venemaa matš 2002). Kuid tähelepanu tuleks pöörata mitte

---

<sup>7</sup> [http://www.jalgpallihaigla.ee/jph\\_fannieetika.htm](http://www.jalgpallihaigla.ee/jph_fannieetika.htm) 10.04.2006

ainult Eestis toimuvatel mängudele ja siinsetele rikkumistele, vaid ka väljaspool Eestit toimuvatele võistlustele, sest eestlastest jalgpallifännid käivad järjest enam välismaal oma meeskonnale kaasa elamas. Näiteks 2005. aasta novembris Soomes toimunud riikidevahelisel maavõistlusel peeti kinni kolm eestlasest pealtvaatajat, kes rikkusid avalikku korda<sup>8</sup>.

### 1.3 Meedia ja jalgpallihuligaansus

Meedia roll jalgpallielus on väga suur, sest kus on publikut, seal on ka meedia kohal. Kasu on mõlemapoolne; ühelt poolt populariseeritakse jalgpalli ja teisalt löikab sellest meedia oma kasu, mängus on ju raha; reklaamid, mängude tutvustused, mängijate tutvustused jne. Euroopa riikides, kus jalgpall on eriti populaarne, ilmuvad spetsiaalsed jalgpallile pühendatud päevalehed.

Kuid meediagi soodustab huligaansust. Sensatsioonilised lood fännide kaklustest müüvad hästi. Sageli juba enne mängu toimumist tekitab meedia pingelise olukorra, otsides võimalikke intriigide kohti. Liverpooli ülikooli sotsioloogi Anthony Kingi arvates tekitab meedia tähelepanu fännides arvamuse, et nad on ühiskonnale ohtlikud ja see ebaseaduslikkuse oreool õhutabki fänne ebaseaduslikkusele.<sup>9</sup>

Meedial on suur võim ühiskonnas üldiste hoiakute kujundamisel ja sellega peab igal sammul arvestama. Et ennetada ja kaasata meediat kasulikku tegevusse, mille eesmärk on turvalisuse tagamine on välja töötatud konkreetne EL nõukogu resolutsioon, mis reguleerib suhtlemist meediaga.

Autor tutvus erinevate Eesti päevalehtedega, mis ilmusid enne kurikuulsat Eesti-Venemaa jalgpallimatši 2002. aastal. Ajalehtedes käib põhiliselt arutelu mängukäigu üle, tutvustatakse mängijaid, kuid tähelepanu on pööratud ka jalgpallifännidele. Vastakaid arvamusi on tekitanud Eesti-Vene fännide ühine rongkäik läbi linna, mis alguses keelati, kuid millele hiljem anti luba.

---

<sup>8</sup> Eesti Riiklikule Jalgpalliteabepunktile saadetud andmed Soome politsei poolt e-mail 09.12.2005.a

<sup>9</sup> "op.cit" lk 7

Eesti Päevalehes ilmub artikkel “Vene fännid: me pole Venemaa poolt, oleme hea jalgpalli poolt” vene jalgpallifännidest ja ühisest rongkäigust staadionile, artikkel on pingeid mitte tekitav ja aitab kaasa igati turvalise õhkkonna loomisele.<sup>10</sup>

Autori arvates aitab selline artikkel kaasa fännide pingete maandamisele, mis võivad olla tekkinud enne mängu võimaliku omavahelise rivaalitseamise üle. Artikkel näitab, et fännide ühised tegevused (rongkäik) on eesmärgiga luua peomeeleolu ja mitte näidata üksteisele end vaenulikult meelestatuna. Autori arvates artiklit lugev Eesti meeskonna poolehoidaja, kes võib olla ei ole nii palju fännide ühiste ettevõtmistega kursis saab, aga juba enne mängu vaatamist teavet, et mõlema meeskonna poolehoidjad on sõbralikes suhetes ja konfliktid jäävad toimumata. Samas aga, kui oleks ajalehes olnud hoopis vastupidine artikkel, et Venemaa koondise poolehoidjad on meelestatud väga vihaselt, on rikkunud linnas juba avalikku korda ja käitunud välja kutsuvalt ja võimalikke korrariikumisi on oodata ka staadionil, siis kindlasti oleks ka eestlastest jalgpallifännid läinud staadionile palju sõjakamatena, olles ka ise meelestatud vastama võimalikele vägivallatsemistele. Kuigi ega päris ilma ärevust tekitavate artikliteta ka ei saadud. Nimelt mainiti skandaalse Vene poliitiku V. Žirinovski tulekut Eestisse. Tema aga on just see isik, kes võib õhutada üles poliitilist vaenu ja tekitada vägivallatsemiste laine. Žirinovski muidugi Eestisse ei saabunud. Autori arvates oleks siis olnud korrariikumiste tagajärjed palju tõsisemad, kui seda olid tegelikult.

Autor käsitles suhtlemist meediaga ka intervjuuerides Eesti juhtivate jalgpalliklubide esindajaid. Eesti Jalgpalliliidu (EJL) ametnik T. Sirel vastas küsimusele meediapoliitika korraldamisest järgnevalt: “ suurema riskiga mängude eel kavandavad EJL meediajuht ja politsei pressiesindaja ühise meediataktika ning kogu avaldav info kooskõlastatakse teise osapoolega alati”.<sup>11</sup>

Meediapoliitika on reguleeritud EL Nõukogu 4.detsembri resolutsiooni 5peatükis. Nimetatud resolutsioonis on täpselt lahti seletatud meediapoliitika olemus: “ see peaks looma pildi olukorra hoidmisest kontrolli all; see peaks tugevdama turva- ja usaldustunnet; see peaks selgeks tegema, et jalgpallihuligaansusesse suhtutakse karmilt ja see peaks olema suunatud avatusele ja läbipaistvusele.”<sup>12</sup>

---

<sup>10</sup> Tali .P. 2002. Vene fännid: me pole Venemaa poolt, oleme hea jalgpalli poolt. Eesti Päevaleht,28.03,7

<sup>11</sup> Sirel T 2007 Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 14.03.2007.

<sup>12</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:322:0001:01:EN:HTML>  
05.04.2007

Autorgi on seisukohal, et turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel on meedial suur roll ja turvalisuse tagajad saavad seda omakasuks tööle rakendada, kui on konkreetselt ettevalmistatud meediaga suhtlemise kava. See kava peaks eelkõige olema kõigile avatud, mitmekülgne (st võimalikult laialdase informatsiooniga kaetud) ja aktuaalne. Suuremate ja laialdasemat kõlapinda omavate mängude eel tuleb moodustada ühtne tööühik, kuhu kuuluksid: politsei pressiesindaja, jalgpalliorganisatsiooni esindaja ja võistluste korraldaja. Tuleb välja töödelda ühised pressiteated ja kokkuleppida, kes millistes küsimustes informatsiooni jagab. Näiteks: kõik mis jääb turvalisuse valdkonda jagab avalikkusele informatsiooni ainult politsei pressiesindaja, kõik küsimused, mis aga puudutavad võistluste korralduslikku poolt jääb korraldajate vastata.

## 2. RAHVUSVAHELISTE JALGPALLIVÕISTLUSTE TURVALISUST PUUDUTAVAD EUROOPA KONVENTSIOONID, EUROOPA LIIDU JA EESTI ÕIGUSAKTID

Nimetatud peatükis analüüsib autor erinevaid teemakohaseid õigusakte ja toob välja olulisemad nõuded ja võimalikud seaduste kitsaskohad turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel. Autor toob näiteid välisriikides kasutusel olevatest siseriiklikest seadustest, mis reguleerivad jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamist ja millele tuleks ka Eestis tähelepanu pöörata.

Eesti liitumisel Euroopa Liiduga ( edaspidi lüh. EL) muutus EL õiguskord Eesti õiguskorra osaks. EL-i õigusaktid muutusid Eesti jaoks siduvaks, tuleb järgida nii siseriiklike- kui EL-i seadusi. Järgnevalt toob autor ära mõned tähtsamad siseriiklikud- ja EL-i õigusaktid, millest tuleb kinni pidada turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel. Eelkõige tuleb kaitsta inimeste põhiõigusi, siseriiklikult on Eestis põhiõiguste kaitseks EV Põhiseadus. Põhiõiguste kaitse eesmärgiks on, et riik ei sekkuks isikute vabaduste teostamisse.

Siseriiklikult omavad suurt tähtsust jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamisel veel järgnevad seadused:

- \*) Politseiseadus (edaspidi lüh PolS)
- \*) Spordiseadus (SpS)
- \*) Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus (VSS)
- \*) Välismaalaste seadus ( VMS)

Need on põhilised siseriiklikud seadused mida tuleb järgida turvalisuse tagamisel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel.

Lisaks siseriiklikele seadustele kehtivad Eestis järgnevad rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisust reguleerivad EL õigusaktid:

\*) 19 aprillist 1985.a Strasbourgis vastu võetud “Jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitlev Euroopa konventsioon” tegemist on rahvusvahelise konventsiooniga, millega Eesti on ühinenud.

\*) EL resolutsioon , mis käsitleb rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel vägivalla ja korrarikkumiste ärahoidmise ja ohjeldamise meetmete ning sellega seotud rahvusvahelise politseitöö käsiraamatut 06 detsember 2001. a

\*) EL nõukogu otsus 22 aprillist 2002.a mis käsitleb Riiklike jalgpalli teabepunktide asutamise (2002/348/JHA)

\*) EL nõukogu resolutsioon 4 detsembrist 2006.a, mis sisaldab soovitusi rahvusvaheliseks politseikoostööks ning vägivalla ja korrarikkumiste ärahoidmise ja ohjeldamise meetmeteks seoses rahvusvahelise ulatusega jalgpallivõistlustega, millega on seotud vähemalt üks liikmesriik (2006/C 322/01)

Tähelepanu pöörab autor veel korrakaitseaduse eelnõule; Belgia jalgpalliseadusele, Inglise jalgpallifännide liikumist piiravale aktile, Saksamaa passiseadusele, Schengeni lepingule.

## 2.1 Isikute põhiõiguste riive jalgpallivõistlustel.

Järgnevalt autor analüüsib probleeme, mis võivad ette tulla seoses isikute põhiõiguste riivega turvalisuse tagamisel jalgpalli võistlustel.

Üks enim kajastatavaid probleeme ja isikute suhtes rakendatavaid sanktsioone jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamise saavutamiseks on isikute liikumisvabaduse piiramine .

*EV Põhiseaduse § 34 - Igaiühel , kes viibib seaduslikult Eesti on õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.*<sup>13</sup>

PS § 34 on seotud PS § 20 (PS § 20- igaiühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusel) , küsimus on riigipoolse sekkumise intensiivsuses, § 20 käsitleb väga intensiivset sekkumist. Tegemist on olukorraga, kus isikult võetakse praktiliselt igasugune vabadus otsustada kus ta viibib. Seega võib järeldada, et § 34 eristab §-st

---

<sup>13</sup> Eesti Vabariigi Põhiseadus.28.06.1992-RT1992,26,349, RTI 2003,64,429



20 piirangu intensiivsus. § 34 puhul on võimalik sekkumine isikuvabadusse vähem intensiivne. See võib varieeruda keelust viibida teatud kohas (teatud ajal või üldse) kuni kohustuseni viibida teatud kohas.<sup>14</sup>

Töö autor peatub pikemalt just PS § 34 ära toodud põhiõiguste piiramisel. Põhiõigused ei ole piiramatud õigused. Kui piiramiseks on põhiseaduse kohaselt lubatud alused, ei ole tegemist põhiõiguste rikkumisega. Autor vaatleb PS § 34 seoses võimalike põhiõiguste rikkumistega jalgpallivõistlustel korra tagamisel. §-s 34 on loetletud mitmeid liikumisvabadust piiravaid aluseid. Nimetatud piiranguid saab rakendada ainult PS-ga kooskõlas olevate seaduste kaudu ja ainult §-s loetletud eesmärkide saavutamiseks. Jalgpallivõistlustel on probleemiks pealtvaatajate liikumisvabaduse piiramine matši lõpus. See tähendab, et ühe meeskonna poolehoidjaid (väiksem arv poolehoidjaid) keelatakse koheselt staadionilt lahkuda. Tegemist on lühiaegse liikumispõirangu kehtestamisega, mille eesmärk on avaliku korra kaitsmine, õigusrikkumiste ärahoidmine, tõkestamine.

Mismoodi siis selle piirangu kehtestamine välja näeb? Mängu lõppedes lastakse suurem ( üldjuhul koduvõistkonna poolehoidjad) rahvamass enne staadionilt lahkuda ja seejärel, kui koduvõistkonna poolehoidjad on lahkunud staadioni ümbrusest lastakse teise võistkonna poolehoidjad staadionilt minema. Selle teise osa ehk siis väiksema osa pealtvaatajate suhtes rakendataksegi liikumispõirangut, st et neil ei ole koheselt võimalik staadionilt lahkuda. See pole ainult jalgpallivõistluste probleem, vaid ka muude massikogunemiste (jähoki mäng, aga ka kontserdid) probleem, kus üheaegne rahvamassi lahkumine võib kaasa tuua rahutusi, grupiviisilisi korrarikkumisi. Selline piirang kehtestati näiteks 28. märtsil 2004.a Narva ja Tallinna klubide vahel toimuval jäähokimatšil Tallinnas. Kuigi järgnev situatsioon leidis aset jäähokimatšiga saab seda samastada jalgpallimatšiga. Nimetatud jäähokimatši kohta oli politseil olemas informatsioon, et võistkondade poolehoidjate vahel võib puhkeda konflikt. Seda kinnitas ka matšil olevate pealtvaatajate meelestatus; paljud pealtvaatajad olid purjus ja käitumiselt agressiivsed. Arvestades kujunenud situatsiooni võttis politseioperatsioonijuht vastu otsuse, et Narva klubi poolehoidjad lahkuvad jäähallist hiljem. Enne mängu lõppu teadvustati seda otsust jäähalli valjuhääldist pealtvaatajatele. Koheselt, kui olid kodumeeskonna poolehoidjad jäähallist lahkunud ja hoonest eemaldunud, paluti lahkuda ka Narva fännidel. Nii

---

<sup>14</sup> Truuväli.E.J , Narits.R jt. 2002. EV Põhiseadus kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura kirjastus

õnnestus võimalikud korrarikkumised ära hoida. Kirjeldatud lühiaegset liikumispäärangut on rakendatud Eestis toimuvatel rahvusvahelistel jalgpallimatšidel (2005.a sept. Eesti-Läti jalgpallimatši ajal, mida autor vaatlemas käis) ja rakendatakse sageli ka Euroopa jalgpallistaadionitel. Rahvusvahelisi jalgpallimatše külastavad isikud on selle liikumispäärangu võimalusega harjunud ja suhtuvad sellesse mõistvalt. Näiteks oli sellise liikumispäärangu kehtestamine arutlusel enne Eesti-Šoti jalgpallimängu, 2004.aastal. Vastav informatsioon trükiti šotlastele ära brošüüris, mis anti Eestisse sõitvale Šotimaa koondise poolehoidjale juba enne Eestisse sõitmist. Lisaks oli brošüüris veel staadioni sisekorraeskirjad ja alkoholi tarvitamise ja suitsetamise piirangutest Eestis. Autori arvates on selline brošüüri info jagamine väga hea ja tulemuslik, sest igasugune ootamatu otsus inimesele võib tekitada pingeid ja mässumeelsust. Kui aga inimestel on olemas info, et võidakse rakendada liikumispäärangut, siis ei ole see niivõrd ootamatu.

*PS § 11- õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiravate õiguste ja vabaduste olemust.*

Seega võib põhiõigust vabalt liikuda piirata ainult PS-ga kooskõlas olevate seaduste alusel.

Milline seadus siis kehtestab õiguse politseile piirata liikumisvabadust? Kirjeldatud probleem tõstatati üles kirjeldatud jäähokimatšiga seonduvalt, kui kodanik saatis õiguskantslerile kirja tema põhiõiguse rikkumise kohta, mis puudutas tema mitte lubamist mängu järgselt jäähallist väljuda. Autor toob järgnevalt ära politseipoolse põhjenduse miks ja mis alusel käitus politsei olukorra lahendamisel niimoodi.

Politseil on Politseiseaduse § 12 lg 1 p 2 kohaselt kohustus kaitsta kodanike elu, tervist, au ja väärikust. Sama PolS § 12 lg 1 p 3 kohustab politseid tagama avalikku korda ja § 12 lg 1 p 4 kohustab politseid võtma tarvitusele meetmeid õigusrikkumiste ärahoidmiseks ja tõkestamiseks. PolS § 13 lg 1 p1 annab politseile õiguse nõuda isikutelt avaliku korra järgimist ja korrarikkumiste lõpetamist.<sup>15</sup>

Politsei õigused ja kohustused on vastastikusel seoses, et täita oma kohustusi avaliku korra kaitsel ja ennetada õigusrikkumisi, peab politsei andma isikutele asjakohaseid korraldusi. Antud olukorra lahendamisel ei pidanud politsei kedagi Narva fännidest kinni konkreetselt. Tegemist oli politsei taktikalise meetmega, et mitte lasta omavahel

---

<sup>15</sup> Politseiseadus.20.09.1990- RT 1990, 10, 113, RTI 2005,71,548

õues kokku kahte üleskõetud emotsioonidega ja vastastikku negatiivselt meelestatud inimmassi, mis oleks võinud lõppeda avaliku korra grupiviisiliste rikkumistega ehk kaklusega. Eesmärk oli eraldada vaenutsevad inimmassid üksteisest, sest alati on lihtsam inimmasside omavahelisi konflikte ära hoida, kui juba puhkenud konflikti puhul avalikku korda taastada.<sup>16</sup>

Autor toob siinkohal ära õiguskantsleri poolt antud soovitused, mida tuleb järgida inimeste liikumisvabaduse piiramisel.

- politsei peab olema veendunud, et liikumispäärangu rakendamisel muud preventiivsed ja isikute õigusi vähem piiravad meetmed ei ole piisavalt tõhusad
- potentsiaalsed korrarikkujad tuleb võimalusel eraldada rahumeelsetest ning viimaste suhtes ei rakendata liikumispäärangut
- üritusel viibijaid tuleb mõistliku aja jooksul päärangu rakendamisest ette teavitada, andes rahumeelsetele ja avalikku korda mitteohustavatele inimestele võimaluse selle aja jooksul ürituselt lahkuda

“Olukordades, kus eksisteerib reaalne oht massirahutuseks, tuleb politsei poolt osade pealtvaatajate grupiviisilist eraldamist pidada sobivaks ja vajalikuks meetmeks”, leiab õiguskantsler, “kuid samas pean väga oluliseks, et fännide grupiviisiline kinnipidamine pärast mängu jääks edaspidi äärmuslikuks abinõuks ega muutuks tavapäraseks käitumisreeglis politsei eriüksuse töös”.

Õiguskantsler on seisukohal, et olukord kus politsei tegevus muutub avaliku korra kaitse tähe all sisuliselt jõudemonstratsiooniks, tekitab ürituses osalejates politsei suhtes negatiivse eelhoiaku, vähendab lõppkokkuvõttes ürituste publikuarvu ja ei aita kaasa soovitud eesmärkide saavutamisele.<sup>17</sup>

Autori arvates peab lahendama iga sellise olukorra eraldi ja vastavalt situatsioonile otsustama kas on vajalik piirata inimeste liikumisvabadust ja kuidas seda teha. Liigset ja demonstratiivset jõudu ei ole vaja kasutada, kuid politsei peab olema valmis ja võimeline ka jõuliselt olukorda lahendama. See aga eeldabki, et on olemas vastav politseiline väljaõpe (eelkõige politseioperatsiooni juht, kes võtab vastu otsuseid), mängu eelselt on tehtud põhjalik analüüs mis võimaldab 100%-liselt õigesti otsustada liikumispäärangu kehtestamise vajalikkust.

---

<sup>16</sup> Politsei kiri õiguskantslerile “politsei tegevus 28.märtsil 2004.a “Premia” jäähallis” nr PA 4.4-16.2/1745

<sup>17</sup> <http://www.oiguskantsler.ee/index.php?newsID=33> 03.04.2006

Autor on arvamusel, et käsitletud põhiõiguse piiramine eesmärgiga tagada jalgpallivõistlustel (jm massiüritustel) avalik kord, hoida ära grupiviisilised korrarikkumised on õigustatult korrektne, proportsionaalne ja vajalik. Politseiseaduse näol on tegemist vajaliku ja igati PS-ga kooskõlas oleva seadusega, mis lubab põhiõiguste piiramist. Kuid vajalik oleks seda valdkonda täpsustada, mille alusel politsei saaks otsustada kas sekkuda ohu tõrjumiseks ja kui siis millise intensiivsusega. Loomisel olev korrakaitse seadus aitaks sellele kaasa. Töö autor toob siinkohal ära korrakaitse seaduse seletuse, mis on ära märgitud justiitsministri ettekandes.

Korrakaitse seaduse eelnõus on välja toodud põhimõtted, nagu näiteks proportsionaalsusprintsiip, mille alusel politsei saab otsustada, kas üldse sekkuda ohu tõrjumiseks ja kui, siis millise intensiivsusega võib olla põhiõiguste riive. Politseiseaduses ja mitmetes teistes seadustes on olemas küll rakendatava erimeetme nimi, kuid puudub sageli volitusvorm, millal riik on üldse õigustatud isiku õigustesse sekkuvat meetet rakendama, samuti kohaldatava meetme täpne kirjeldus. Korrakaitse seaduse eesmärk on ühelt poolt tagada isikute põhiõiguste- ja vabaduste piiramise põhiseadusega kooskõlas olevad ja üheselt arusaadavad alused, teiselt poolt aga peaks eelnõus pakutud lahenduste alusel senisest selgemini juurduma põhimõtte, et vastutab isik, kes põhjustab ohu avalikule korrale ja turvalisusele. Samal ajal ei tähenda vastutamine ainult kohustust taluda süütegude eest määratud karistusi, vaid pigem likvideerida oht või kanda ohu likvideerimisega riigile tekitatud kahjud. Oluline on ka riigipoolse käitumise rõhuasetuse muutumine, ehk see, et inimestel on õigus oodata, et korrakaitse asutused tagaksid õigusrikkumiste ja muude ohtude vältimise ja kõrvaldamise, mitte üksnes ei karistaks tagantjärele. Seaduse üheks eesmärgiks on senisest rohkem pöörata tähelepanu korrarikkumiste ennetamisele, kahjude vähendamisele ja ärahoidmisele. Need eesmärgid ühtivad ka kriminaalpoliitika arengusuundadega.<sup>18</sup>

Autor on arvamusel, et PoIS on liialt üldsõnaline ja kui tegemist on isikute põhiõigustesse sekkumisega, siis peaks olema ära toodud täpsem politsei poolne tegevus, kui suure intensiivsusega tohib politsei sekkuda ja piirata isikute põhiõiguseid. Korrakaitse seaduse näol oleks tegemist just seadusega, mis loob

---

18

<http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=17124/Justministri+ettekandek+kriminaalpoliitika+arengusuundadest+2005.rtf> 27.03.2006

õigusriikliku aluse politsei tegevusele, seda eeskätt reguleerides avaliku korra kaitset, mil on piiratud isikute õigusi ja vabadusi.

Õiguskantsler märkis oma kirjas, et vajalik on mõistliku aja jooksul ette teatada liikumiskiirangu kehtestamisest. Tõepoolest, sest igasugune kiirangu kehtestamine, mis tuleb inimesele ootamatult võib tekitada topelt negatiivse efekti. Aga kahjuks ei ole võimalik seda igakord ette teatada, sest võib ju selline ohu olukord tekkida alles mängu lõpuminutitel. Autor on arvamusel, et selleks oleks vajalik inimesi enne mängu teadvustada, et selline liikumiskiirangu kehtestamine on võimalik, teadvustamine kasvõi läbi mängu piletiga koos jagatava infoaldiku abil. See annaks inimestele teavet ja ei tuleks ootamatusena. Varakult teavitamine ilma mitte mingisuguse eelneva infota nt läbi staadioni teadvustaja aga võib kaasa tuua sellise olukorra, kus vägivaldlatsejad lahkuvad varakult staadionilt, et jääda välja oma oponente ootama. Seepärast on vajalik liikumiskiirangu kehtestamine teha ootamatult, kuid inimestel peab olema olema teave, et sellist kiirangut on võimalus ja õigus politseil rakendada. Autor intervjuuerides jalgpallifännidele esitas neile küsimuse: kas on rikutud nende põhiõigusi ja kas on otstarbekas rakendada fännide ohjeldamiseks staadionikeeldu, välisfännidele sissesõidu keeldu? Fännid ei ole tundnud, et oleks rikutud nende põhiõigusi.

Samas leiab jalgpallifänn Madis, et: “kindlasti tuleks piirata välisfännide sissesõite, et riiki ei pääseks nõ ultrad. Kuna Eesti fännid on rahumeelsed, siis ei näe hetkel vajadust erilisi meetmeid rakendada.”<sup>19</sup> Sama vastab ka jalgpallifänn Ragnar, et staadionikeeld on vajalik rahvusvaheliste mängude puhul.

Autor intervjuuerides jalgpalliklubide esindajaid esitas küsimuse: milliseid meetmeid on otstarbekas rakendada fännide ohjeldamiseks ja kas liikumisvabaduse piiramine on vajalik ja kõige efektiivsem fännirühmade kokkupõrgete ära hoidmisel?

EJL ametnik T. Sirel vastas: “ kindlasti toimib staadionikeeld ja ühe klubi poolehoidjate hoidmine staadionil on üks toimivatest lahendustest fännide kokkupõrgete ära hoidmisel.”<sup>20</sup>

Jalgpalliklubi FC TVMK esindaja A. Juhvelt vastas: “meetmeid tuleb rakendada juba enne mängu algust, kogunemine ja liikumine tuleb hoida kontrolli all, staadionil peavad fännid mõistma, et on piisavalt jõude nende korrale kutsumiseks, vajadusel

<sup>19</sup> Hallimäe.M. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 28.04.2006.

<sup>20</sup> “op.cit” lk 13

võib klubi rakendada fännide suhtes staadionikeeldu. Kokkupõrgete ära hoidmisel on külalisfännide kinnihoidmine efektiivne. <sup>21</sup>

Jalgpalliklubi FC Levadia esindaja I. Petersoo vastas : “ karistada tuleb staadionil korrariikkumisi toime pannud isikuid. Mängu ajal avalikku korda rikkunud isikute suhtes rakendatavat staadionikeeldu ning sissesõidukeeldu pean otstarbekaks. Fännide kinni hoidmine sõltub staadionist ja konkreetsest mängust, kõrge turvariskiga mängu puhul on see hädavajalik. ”<sup>22</sup>

Politseiametnik M. Kotter vastas: “ fännide kinnihoidmine on üks võimalustest, et ei tekiks kokkupõrkeid ja seda kasutatakse kogu Euroopas. Juba enne mängu mõeldakse läbi kuidas fännid saavad staadionile, kus on nende sektor ja kuidas lahkuvad peale mängu. Sellised asjad arutatakse läbi ka nn fännide liidritega, et neile ei tuleks see üllatusena. Fänne peab hoidma toimuvaga kursis ja tagama inimõigused\_ tualeti kasutamise ja et tegevus oleks kooskõlas seadustega.” <sup>23</sup>

Nagu näha intervjuueeritavate vastustest pooldatakse korda rikkunud fännide suhtes staadionikeelu- ja sissesõidukeelu rakendamist. Samuti peetakse otstarbekaks vajadusel rakendada ühe klubi poolehoidjate staadionil kinni hoidmist.

## 2.2 Jalgpallivõistluste korraldamine.

Käesolevas peatükis käsitleb autor spordivõistluste korraldamisel rakendatavate seaduste neid punkte, mille mittenõuetekohane täitmine võib seada ohtu turvalisuse tagamise. Võistluste korraldamist reguleerib Spordiseadus.

Spordiseadus ( SpS) <sup>24</sup> reguleerib spordiürituste korraldamise nõudeid.

SpS § 20 on ära toodud spordiürituste korraldamise loa taotlemise korra. Olulised punktid seejuures, mis on vajalikud esitada loa taotlemiseks on:

- eeldatav pealtvaatajate arv, sh iga võistkonna toetajate arv eraldi
- andmed turvaettevõtja kohta, arv, nende tööülesanded
- andmed piletimüügi kohta

<sup>21</sup> Juhvelt.A 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 15.03.2007.

<sup>22</sup> Petersoo.I 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 14.02.2007.

<sup>23</sup> Kotter.M 2007.Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 07.03.2007.

<sup>24</sup> Spordiseadus. 6.04.2005-RTI , 22, 148, RTI 2006,15,119

- andmed osalevate võistkondade toetajate üksteisest eraldamise korraldamise kohta
- alkoholi müük, andmed selle korralduse kohta
- korraldaja hinnang võistluste ajal esineda võivate turvariskide kohta

Nende andmete edastamine on kindlasti vajalik politseile, et politsei saaks teha ettevalmistusi üritusel turvalisuse tagamiseks. Loa taotlemisel peavad ürituse korraldamisega seotud olevad ametkonnad hakkama tegema koostöö, algab see info vahetamisest.

Samas kehtestab SpS § 23 korraldajale kohustused:

- tagama spordiüritusel osalejate turvalisuse
- tagama piletimüügi korralduse range kontrolli, et eri võistlejate toetajad oleksid üksteisest eraldatud
- tagama avaliku korra ja heakorra
- täitma loa taotluse kooskõlastanud ametkondade esitatud tingimusi

Autor märgib ära just piletite müügiga seotud punkti, mis on turvalisuse tagamisel ülioluline. Just ürituse korraldaja kohustus on reguleerida piletite müük selliselt, et eri võistkondade poolehoidjad oleksid üksteisest eraldatud. Et sellist tulemust saavutada on kindlasti vajalik korraldajapoolne koostöö eri ametkondadega, info vahetamine politseiga fännide meelestatuse kohta jne. Näide: Eestis korraldab rahvusvahelisi jalgpallimatše Eesti Jalgpalliliit ning piletite müüki peavad nemad organiseerima. Probleeme selles valdkonnas on Eestis esinenud. Nimelt toimunud Eesti-Vene mängu pileteid eraldati siinsetele jalgpalliklubidele, kes aga müüsid need edasi Venemaale, Venemaa koondise poolehoidjatele. Ei arvestatud aga sellega, et need eraldatud piletid olid just Eesti võistkonna poolehoidjatega samades sektorites. Seega kujunes olukord, mis võis ohustada turvalisuse tagamist. Eesti Jalgpalliliit oli korrektselt eraldanud piletid Venemaa Jalgpalliliidule, kus pealtvaatajad olid kõik ühes sektoris, eraldatuna Eesti fännidest, kuid sellist olukorda, mis võis tekkida klubidele eraldatud piletitega ei osatud ette näha. Seetõttu on äärmiselt vajalik saavutada kontroll kõikide piletite müügi üle. EJL ametnik T. Sirel vastas intervjuus küsimusele kuidas on korraldatud piletite müük kodustele fännidele ja välisfännidele järgnevalt: “ müüme pileteid eelmüügis läbi agentuuri, välisfännidele toimub müük ainult läbi välismeeskonna liidu

kaudu. Musta turu vältimiseks oleme piiranud müüdavate piletite arvu ühele pealtvaatajale ning rakendanud nn abonentide müüki. “

### 2.3 Jalgpallihuligaanide vastu rakendatavad meetmed.

Autor analüüsib Välismaalaste seaduse (VMS)<sup>25</sup> ja Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (VSS)<sup>26</sup> neid punkte, mis on seotud turvalisuse tagamisega jalgpallivõistlustel. VMS rakendamine on tihedalt seotud Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadusega (VSS).

VMS reguleerib välismaalaste Eestisse saabumise, Eestis viibimise, elamise ja töötamise ning välismaalaste õigusliku vastutuse aluseid.

VSS sätestab välismaalasele Eestist väljasõidukohustuse ning Eestisse sissesõidukeelu kohaldamise alused. Kuidas need seadused on seotud turvalisuse tagamisega rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel?

Mõlemad seadused aitavad reguleerida ja ennetada Eestis mängivate välisvõistkondade poolehoidjatega seotud turvalisuse tagamise probleeme.

VMS § 10<sup>10</sup> –s on ära toodud viisa andmisest keeldumise alused. Millal siis võib viisa andmisest keelduda ja kuidas see on seotud turvalisuse tagamisega jalgpallivõistlustel? Viisa andmisest võib keelduda:

- välismaalase suhtes kehtib sissesõidukeeld
- välismaalase suhtes esineb mõni sissesõidukeelu kohaldamise aluseks olev asjaolu
- on kahtlus, et välismaalase Eestisse saabumine võib ohustada avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust või riigi julgeolekut
- välismaalane on Eestis toime pannud süüteo

VSS § 28 lg 1 sätestab, et välismaalasele, kelle suhtes kehtib sissesõidukeeld, ei anta piiripunktis luba Eestisse sisenemiseks

VSS § 28<sup>1</sup> sätestab välismaalase Eestisse lubamise sissesõidukeeldu kohaldamata, kui: lg 2 välismaalane on Eestis toime pannud õigusrikkumise

<sup>25</sup> Välismaalaste seadus. 8.07.1993-RT I 1993,44,637, RTI 2005, 71,548

<sup>26</sup> Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus.21.10.1998-RTI1998, 98/99, 1575, RTI 2006,7,42



Ig 5 välismaalast kelle puhul on alust arvata, et tema Eestisse saabumine võib ohustada avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust, riigi julgeolekut

VSS § 29 sätestab sissesõidukeelu kohaldamise alused:

Ig 1 p 1- kui on põhjendatud alust arvata, et välismaalase Eestis viibimine võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut, avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust, kõlblust ja teiste isikute tervist

Ig 1 p 7 välismaalast on karistatud Eestis või välisriigis toime pandud tahtliku kuriteo või muu õigusrikkumise eest ja karistus ei ole kustunud ega kustutatud.

Loetletud VMS-I ja VSS-i punktid aitavad efektiivselt kaasa võitluses jalgpallihuligaansuse vastu. Nii on võimalik Eestisse mitte lubada juba mujal silmajäänud jalgpallifänne, kui ka Eestis korda rikkunud välismaalastest jalgpallihuligaane. Varem korda rikkunud isikutele on võimalik kehtestada sissesõidu keeld, nii käituti näiteks Venemaa koondise fännidega, kes 2002.a toimunud mängu ajal rikkusid korda. Neile isikutele kehtestati 4aastane Eestisse sissesõidu keeld. Arvestades, et Eesti kohtub peagi Inglismaaga, siis toob autor siinkohal ära Inglismaa seaduse punkti, mis reguleerib jalgpallifännide reisimist oma koondise mängudele.

Nii peavad Inglismaa varem karistatud jalgpallihuligaanid andma oma reisidokumendid politseile 5päevaseks kontrolliks, seda just siis kui on Inglismaa koondisel mängud väljaspool riiki. Kui jalgpallihuligaan ei ole nõutud ajaks 24h jooksul esitanud oma reisidokumenti politseiorganitele, siis on võimalik teda karistada.<sup>27</sup>

Lisaks Inglismaale on ka teised Euroopa riigid rakendanud siseriiklikke seadusi võitluseks jalgpallihuligaanide vastu.

Euroopas on üks juhtivaid jalgpallihuligaansuse vastaseid võitlejaid Belgia, kes esimesena võttis vastu eraldi jalgpalliseaduse. Nüüdseks on juba teisteski riikides olemas eraldi jalgpalliseadus, kuid see asjaolu, et töötatakse välja ja peetakse vajalikuks jalgpalliseadust näitab, kui tõsiseks probleemiks seda peetakse.

Belgia jalgpalliseadus käsitleb mängu korralduslikke probleeme, turvalisuse küsimusi, piletilivi kontrolli, aga samuti korraldusi nende probleemidega toimetulemiseks ja millised sanktsioonid on võimalik eirajatele rakendada.<sup>28</sup>

<sup>27</sup> <http://www.ncis.co.uk/footballhooligan.asp> 26.03.2006

<sup>28</sup> <http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article.pl> 08.05.2006

Jalgpallihuligaanide vastases võitluses on omanäoline ka Saksamaa LV passiseadus, mis on vastuvõetud 1986.a ja kehtib mitmete täienduste ja muudatustega tänaseni, annab pädevatele riigiasutustele õiguse kehtestada passi valdajale piiranguid riigist lahkumiseks. Juriidilised alused piirangute kehtestamiseks on loetletud Saksa LV passiseaduse § 7. Sama §-I lg 1 p 1 võimaldab seada piiranguid passi valdajale, kui ta võib ohustada Saksamaa sise- või välisjulgeolekut või muud tähtsat riiklikku huvi. Kuna Saksamaa jalgpallihuligaanid on välismaal märatsedes oluliselt kahjustanud Saksamaa mainet ( nt vigastasid ülliraskelt Prantsuse politseinikku 1998.a jalgpalli MM-I ajal), kasutatakse seda sätet ka jalgpallihuligaanide ohjeldamiseks või õigemini nende kodumaal hoidmiseks. Sama seaduse § 8 annab õiguse riigile selliselt kodanikelt passid ära võtta ja § 10 kehtestada riigist lahkumise keelu. Piirangud kantakse riiklikku passiregistrisse ja passi. Passi valdajale kehtestatud piirangud kehtivad ka siis, kui isik kasutab riigist lahkumiseks muid isikuid tõendavaid dokumente nt ID-kaarti. Isikule kehtestatud piirangute eiramise eest sätestab seadus vabaduskaotusliku karistuse kuni 1aastani või rahatrahvi. Kehtestatud piirangud alluvad halduskohtuniku kontrollile.<sup>29</sup>

Arvestades, et Saksamaa on EL südames ja liikumisvabadus on üks EL põhiväärtusi, siis seda tõsisemana näib jalgpallihuligaansuse probleem, et eraldi seadusega piiratakse isikute liikumisvabadust. Sellised piiranguid rakendas Saksamaa EURO 2000 ja EURO 2004 ajal.

Autor märgib ära siinkohal Schengeni lepingu, millega kaotati ära sellega ühinenud riikide piiridel regulaarne passikontroll ja huvipakkuv, et Schengeni lepingu üks asutajatest oli 1985. aastal just Saksamaa. Kuigi Schengeni lepingu mõte oli kaotada ära sisepiiridel passikontroll annab lepingu artikkel 2 p 2 võimaluse ajutiselt taastada passikontroll.

Artikkel 2 p 1 : sisepiiri võib ületada igas kohas ilma isikuid kontrollimata.

Artikkel 2 p 2 : kui avalik kord või riigi julgeolek seda siiski nõuab, siis võib konventsiooniosaline pärast teise konventsiooniosalisega konsulteerimist otsustada, et piiratud aja jooksul rakendatakse sisepiiridel vastavalt olukorrale riigi piirikontroll. Kui avalik kord või riigi julgeolek nõuab viivitamatult tegutsemist, siis võtab asjaomane konventsiooniosaline vajalikke meetmeid ja teatab nendest võimalikult vara teistele konventsiooniosalistele.<sup>30</sup>

<sup>29</sup> <http://www.aufenthaltstitel.de/passg.html> 22.03.2006

<sup>30</sup> [http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/et/dd/19/02/42000A0922\(01\)ET.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/et/dd/19/02/42000A0922(01)ET.pdf) 20.03.2006

Selline tugevdatud kontroll, siseriiklikud-(Saksamaa ja Inglismaa) ja EL ühisseadused (Schengeni leping) aitavad kaasa võitluseks jalgpallihuligaanide vastu. Autor on arvamisel, et iga riik peaks eelkõige ise huvi tundma ja võitlema selle eest, et oma jalgpallifänne, kes võivad ohustada üldist turvalisust tuleb keelata vajadusel riigist lahkuda. Siin näeb autor ees võimalikku probleemi, sest Eestil selline võimalus puudub, kuna Eesti Vabariigi PS § 35 sätestab, et igäühel on õigus vabalt lahkuda Eestist, seda võib piirata seaduses sätestatud juhtudel ja korras kohtu- ning kohtueelse menetluse tagamiseks ja kohtuotsuse täitmiseks.

Autor on arvamisel, et Eestiski peaks olema seadus, mis võimaldaks ennetada eestlasest jalgpallihuligaani sattumist välismaale huligaanitsema. Õnneks küll meil seda ilmselt väga palju rakendada ei tuleks, kuid kui aeg käes on kas siis ei ole juba hilja? Kuidas seda kontrolli saavutada ja võimalike huligaane välismaalt eemal hoida? Autor arvab, et ilmselt tuleb siin lähtuda välisriikide praktikast, kas siis Inglismaa või Saksamaa omast ja tõhustada nende võimalike ohuallikate kontrolli, kehtestades neile väljasõidukeelu, seoses võimaliku Eesti maine kahjustamisega välismaal. See eeldab muidugi, et selline eeldus on ka õigustatud (varasemad korduvad rikkumised, või muu vaenu õhutamise). Teisalt saaks piirata fännide sattumist jalgpallistaadionitele, kuid see ei anna täit garantiid, et jalgpallifänn midagi väljaspool staadionit korda ei saadaks. Staadionikeeludest teeb autor ülevaate järgnevas alapeatükis.

Järgnevalt annab autor ülevaate ja toob välja olulisemad punktid EL-i õigusaktidest, mis reguleerivad jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamist.

#### 2.4 EL õigusaktid ja rahvusvahelised konventsioonid, mis reguleerivad turvalisuse tagamist jalgpallivõistlustel.

Eestis on asutatud Julgestuspolitsei juurde riiklik jalgpalliteabepunkt, kelle ülesanne on just riikide vahelise informatsiooni vahetamine. Teabevahetamist on vajalik läbi viia, et juba enne mängu vähendada turvalisuse tagamise riske. Riiklike jalgpalli teabepunktide asutamise ja koostöö tegemise kohta on EL nõukogu otsus 22 aprillist 2002.a mis käsitleb Riiklike jalgpalli teabepunktide asutamise (2002/348/JHA). Nimetatud otsus reguleerib riiklike jalgpalli teabepunktide ülesanded, politseiteabe vahetuse riiklike jalgpalliteabepunktide vahel, teabevahetuse korra.

19.augustil 1985.a võeti Strasbourgis vastu Euroopa Nõukogu konventsioon “Jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrariikumisi käsitlev Euroopa konventsioon”<sup>31</sup>. Konventsiooniga ühinedes on riik endale võtnud kohustused, et ära hoida või ohjeldada jalgpallivõistluste pealtvaatajate vägivalda ja muid korrariikumisi. Samas kohaldada seda konventsiooni ka muude spordiürituste suhtes, kus pealtvaatajad võivad muutuda vägivaldseks.

Nimetatud konventsioon kirjeldab meetmeid kuidas võidelda ühiselt vägivalda vastu: sh kohustab eraldama võistlejate toetajate grupid, suunates nad eri sektoritesse, samuti tagama sellise eraldamise piletimüügi range kontrolliga, keelata pealtvaatajatel staadionile tuua selliseid esemeid mida tõenäoliselt kasutatakse vägivaldsemiseks, tulevärgi korraldamiseks. Konventsioon reguleerib ka rahvusvahelist koostööd ja kuidas kohelda vägivaldatsenud isikut.

\*) EL nõukogu otsus 22 aprillist 2002.a mis käsitleb Riiklike jalgpalli teabepunktide asutamise (2002/348/JHA)<sup>32</sup>

Nimetatud otsus kohustab EL liikmesriiki looma politseilist laadi riikliku jalgpalli teabepunkti. Eesti liitumisel EL-ga loodi 2004. aastal Eestisse Julgestuspolitsei juurde Riiklik Jalgpalliteabepunkt. Teabepunkti ülesanne on korraldada, kooskõlastada rahvusvahelise politseitöö rakendamist seoses rahvusvaheliste jalgpallivõistlustega.

Teabepunktidel on ligipääs teabele, mis sisaldab kõrge riskiteguriga toetajate isikuandmeid, teabevahetusse võib kaasata ka muid õiguskaitseorganeid, kes annavad oma panuse turvalisusse. Eestis teeb riiklik jalgpalliteabepunkt koostööd Kaitsepolitseiga, Piirivalveametiga, teiste politseiteenistustega jt. Tegemist on küll Euroopa Liidu koostöölase otsusega, kuid see ei tähenda, et teiste riikidega ei tuleks sellealast koostööd teha. Ka teiste välisriikidega tehtavat koostööd koordineerib Eestis Jalgpalliteabepunkt, nii käib aktiivne koostöö näiteks Venemaaga.

\*) EL resolutsioon , mis käsitleb rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel vägivalda ja korrariikumiste ärahoidmise ja ohjeldamise meetmete ning sellega seotud rahvusvahelise politseitöö käsiraamatut 06 detsember 2001. a

<sup>31</sup> Jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrariikumisi käsitlev Euroopa konventsioon.2002, RTII, 04.12.2002, 35, 168

<sup>32</sup> <http://www.legaltext.ee/text/et/T61445.htm> 26.03.2006

Tegemist on soovitusliku käsiraamatuga politseitööks võitluses jalgpallihuligaansusega. Nimetatud käsiraamat jagab soovitusi, kuidas peaks toimuma politseiteenistuste ettevalmistustööd, politseiteenistuste omavaheline koostöö, politsei teabekorraldus, meediapoliitika, piletimüügipoliitika, sissepääsukorraldus. Käsiraamatu eesmärk on ühiste seisukohtade ja tegevuste läbi luua liikmesriikidevaheline vaheline efektiivne koostöö raamistik, mis oleks aluseks liikmesriikide politseilises tegevuses võitluses jalgpallihuligaansuse vastu. Käsiraamatu vajalikkuse tingis asjaolu, et igas riigis lahendati juhtumeid omamoodi, kindlat välja töötatud raamistikku ei olnud, see aga raskendas politseilist koostööd. Kuna aga jalgpallivõistluste korraldamine ja turvalisuse tagamine on rahvusvaheline ja eesmärkide saavutamise saab ainult läbi tiheda rahvusvahelise politseilisekoostöö seepärast oligi vaja luua ühtsed alused võitluseks jalgpallivägivallaga. Käsiraamat on soovituslik ja ei piira siseriiklike sätete kohaldamist.<sup>33</sup>

06.detsembril 2006.a võeti vastu EL Nõukogu resolutsioon ( 2006/C322/01 )<sup>34</sup>, mis on eelneva jalgpalli käsiraamatu ajakohastatud variant.

Jalgpallifännide ohjeldamisel on palju räägitud staadionite keelu kehtestamisest, see keelaks ohtlike fännide sisenemise staadionitele.

EL Nõukogu võttis 2003 aastal vastu resolutsiooni, milles kutsutakse üles liikmesriike vastu võtma õigusakte, millega saab keelata vägivaldsetel või vägivallale kalduvatel pealtvaatajatel ilmuda jalgpalli võistluspaikadesse ehk sisuliselt kehtestama avalik-õiguslikke staadionikeelde. Samuti kutsutakse üles kehtestama sanktsioone isikutele, kes eiravad määratud staadionikeelde. Osades liikmesriikides (näit. Belgia) kus selline staadionikeelude süsteem juba toimib, kutsutakse üles uurima võimalusi, kas neid saaks laiendada ka kindlatele jalgpalliüritustele, mis leiavad aset teistes liikmesriikides ja vastupidi- arvestada oma riigis staadionikeeludega, mis on kehtestatud teises liikmesriigis ( nõ vastastikune staadionikeelude tunnustamine).

Ka spordiorganisatsioone (jalgpalliliite) kutsutakse üles jagama omavahel infot eraõiguslike staadionikeelude kohta ja neid vastastikku tunnustama hakkama (näide: isik, kes on saanud staadionikeelu Belgia jalgpalliliidult, ei pääseks ka neile võistlustele, mida korraldab oma egiidi all Hollandi jalgpalliliit).

Sellist infovahetust koordineerivad rahvuslikud jalgpalliteabepunktid. Infovahetusel tuleb järgida isikuandmete andmekaitse nõudeid ja neid andmeid tohib kasutada ainult

<sup>33</sup> <http://www.civ-voetbal.com/engels/docs/st15732en03.pdf> 07.05.2006

<sup>34</sup> "op.cit" lk 13

eesmärgipäraselt ehk ainult korrarikkujatele staadionile pääsu takistamiseks ja avaliku korra kaitseks. Vajaduse möödudes tuleb andmed kustutada.<sup>35</sup>

Ka hetkel kehtiva spordiseaduse eelnõus olid avalik-õiguslikud staadionikeelud selle menetlemise algjärgul (2004.a ) sees. Staadionikeelusid toetasid siseministeerium ja kultuuriministeerium, vastu oli justiitsministeerium. Justiitsministeeriumi nõudmisel jäeti staadionikeelude regulatsioon eelnõust välja, põhjuseks toodi liigne liikumisvabaduse riive ja see, et Eestis ei ole jalgpallimatšidel korrarikumistega seoses suuri probleeme esinenud.

Autor on arvamusel, et siiski peaks ka Eestis olema võimalus rakendada vägivallatsejatele staadionikeelde. Sellist kontrolli ei peaks rakendama ainult Eesti koondise rahvusvahelistel mängudel, vaid ka kodustel meistrivõistlustel.

### 3. POLITSEILINE TEGEVUS TURVALISUSE TAGAMISEL RAHVUSVAHELISTEL JALGPALLIVÕISTLUSTEL

Politseilise tegevuse analüüsimisel toob autor näiteid 2005. a septembris toimunud Eesti-Läti jalgpallimatšiga seondult. Töö autor viibis ise mängu korraldamisel kohal (mängu toimumise päeval) ja tutvus turvalisuse tagamise korraldamisega enne mängu ja mängu ajal. Turvalisuse probleemide käsitlemisel ja puuduste väljatoomisel on uurimismeetodina kasutatud autori poolt läbi viidud intervjuud jalgpallifännidega, jalgpalliklubide esindajatega ning politseiametnikuga, kes reguleerib staadionil kiirreageerimisrühma tööd.

Töö autor intervjueeris MTÜ Jalgpallihaigla liikmeid eesmärgiga saada hinnang politseilisele tegevusele turvalisuse tagamisel jalgpallivõistlustel, kas on nad on end tundnud ohustatuna, kas on rikutud nende põhiõigusi ja millised on nende poolsed ettepanekud turvalisuse tagamiseks.

Intervjueeritud MTÜ Jalgpallihaigla fännid leidsid, et politseilises tegevuses võrrelduna 2000aastat on toimunud areng ning üldjoontes on jäädud praeguse

---

<sup>35</sup> <http://www.civ-voetbal.com/engels/docs/17112003-eng.pdf> 07.05.2006

politsei tegevusega turvalisuse tagamisel rahule. Rahvuskoondise mängudel on end ohustatuna tundud vaid siis, kui toimus Eesti-Venemaa 2002a mäng. Hiljem ei ole probleeme esinenud, kuid fännid nägid ohtu kohalikel meistrivõistluste mängudel, kus on paljud pealtvaatajad joobes ning kontroll nende pealtvaatajate üle on puudulik. Kriitikat otsese politseilise tegevuse suhtes fännid ei jaganud, küll aga ei oldud rahul turvameeste tegevusega staadionil ja staadioni sissepääsu kontrollimisel. Fännid pidasid Eesti poolehoidjaid rahulikeks ega pidanud vajalikuks kehtestada mingeid piiranguid neile, küll aga oldi arvamusel, et välisfännide (Inglismaa ja Venemaa) suhtes peaks rakendama täiendavat kontrolli ja vajadusel piirama ohtu kujutavatel isikutel riiki sissesõitmine. Ettepanekutest, mida saaks turvalisuse tagamise tõstmisel teha peeti oluliseks koostöö jätkamist politsei, jalgpalliliidu, turvateenistuse ja fännide vahel. Politsei tegevusega on rahule jäänud ka jalgpalliklubide esindajad ja EJK. Esile tõstetakse just politsei pidevat arengut, professionaalset tegutsemist ja positiivset suhtumist.

Võrdlusena fännide poolt püstitatud probleemidele toob töö autor ära 2005.a septembris toimunud Eesti-Läti jalgpallimatšil toimunud turvalisust puudutavad sündmused ja politseilise tegevuse kava.

### 3.1 Eesti-Läti jalgpallimatši ülevaade

Mängu ettevalmistus algas kell 10.00 kui toimus FIFA turvamiiting. Miitingul osalesid: FIFA esindajad, mängu kohtunikud, Läti võistkonna esindajad, Eesti võistkonna esindajad, A Le Coq Arena esindaja, staadionil sees avalikku korda hoidva turvafirma Falck esindaja, politseiesindajad (nii liikluspolitsei, kui avalikku korda kaitsva politseiesindaja), päästeteenistuse esindaja ja kiirabi esindaja. Arutleti mitmete teemade üle, alguses mänguga seotud probleemide üle ja seejärel mängu turvalisusega seotud probleemide üle. Teadaolevalt pidi mängu küllastama ca 9000 pealtvaatajat, neist 1000 lätlast. FIFA esindaja tõstas küsimuse kuidas on lahendatud meeskondade poolehoidjate paigutus, et ära hoida fännide konflikte. Lahendus oli järgnev: kuna oli olemas informatsioon, et enamus eestlastest pealtvaatajaid on rahumeelsed ning Eesti fännide sektor on staadioni ühes sektoris, siis lätlastest fännid paigutatakse kõik neile vastaspoolele, staadioni teise otsa. Lätlaste ja eestlaste (rahumeelsete pealtvaatajate) vahele aga paigutatakse lisa turvatöötajaid (20 meest). Kokku oli staadionil sees turvalisust tagamas 160 Falcki

turvatöötajad ja ootepositsioonidel 16 politsei erirühma meest. Väljaspool staadionit tagasid korda 20 politseipatrullekipaazi ja 4 konvoibussi, et võimalike korrarikkujaid vajadusel toimetada politseisse. Turvamiitingul tekkis ka küsimus kas on vaja millelegi erilist tähelepanu pöörata. Oli informatsioon, et mängu külastab ka EV peaminister, koos oma turvajatega seetõttu spetsiaalseid ülesandeid selles osas ei jagatud. Turvamiiting lõppes 11.00

Seoses toimuva jalgpallimatšiga viidi läbi politseioperatsioon. Kell 11.30 toimus politseioperatsiooni üldinstruktaaz Lõuna politseiosakonnas. Instrueeriti välipolitseid, liikluspolitseid, erirühma ja kriminaalpolitseid. Jagati välja konkreetseid ülesandeid, grupid, nende arv, suurus ja tegevuspaik. Arutati probleeme ja kontrolliti vajaliku varustuse korrasolekut. Peale instruktaazi alustati teenistuskohustuste täitmist.

Kell 14.00 toimus staadionil Päästeteenistuse pommirühma poolt läbiviidav nn pommikontroll. Päästemetnikud koos teenistukoortega ja politseiesindajaga otsisid võimalikku ohuallikat ( lõhkekeha, võimalikku tulekahju tekitajat). Kontrolliti tribüüne ja loože. Probleemiks olid: üks prügikast oli sodi täis, sellega kaasneb oht et võidakse see põlema süüdata ja ühe looži uks oli lukus, puudus võti, seetõttu jäi see kontrollimata. Peale pommikontrolli asusid staadionit valvama turvatöötajad.

Samal ajal toimub linnas politseioperatsioon, saadakse esmast informatsiooni. Kriminaalpolitsei kogub informatsiooni jalgpallifännide kogunemise kohtades, eesmärgiga saada teavet fännide meelestatuse kohta ja ennetada võimalikke grupiviisilisi korrarikkumisi. Välipolitsei patrullib tänavatel, eesmärk raskete avaliku korra rikkumiste ennetamine ja avastamine.

14.30 paiku saabub staadionile ka erirühm, jagatakse ära nende paigutus.

16.00 toimub A.Le Coq Arena staadioni juures politseioperatsiooni teise osa instruktaaz. Teine osa hõlmab staadionil ja staadioniga külgneval alal avaliku korra ja turvalisuse tagamist. Instruktaazil jaotatakse ära konkreetseid grupid, pannakse paika nende arv ja suurus ning tegevuspaik. Isikkoosseis asub kohtadele 16.30.

Staadionil võtab koha sisse politseioperatsiooni staap. Staabis on esindatud päästemet-, kiirabi-, turvafirma-, erirühma-, julgestuspolitseiesindaja ja politseioperatsiooni üldjuht. Kogu politseioperatsiooni juhtimine toimub staabist.

Järgnevalt toob autor ära mõned probleemsituatsioonid:

\* Staadionil müüdav alkoholivaba õlu klaastaaras. Klaastaara kujutab endast suurt ohtu, peab olema keelatud.



- informatsioon, et üks lätlasest jalgpallifänn müüb võltsitud pileteid- kontrollimisel osutusid piletid legaalseteks
- staadionile sissepääsus isikute kontrollimisel Falcki turvatöötaja poolt ära võetud valgusrakett
- korrale tuli kutsuda joobes lätlastest jalgpallifännid
- probleem lätlasest jalgpallifänniga, kes loopis staadionile paberirulle
- Pealtvaatajate (läti fännide) hulgas süüdati põlema kaks tõrvikut ja väljakule visati kolm klaas pudelit

Mängu lõppedes rakendati turvalisuse tagamise eesmärgil lätlastest pealtvaatajate lühiaegset liikumiskiirangut, neid paluti jääda staadionile mõneks minutiks. Eesmärk oli mitte kokku lasta eestlastest ja lätlastest jalgpallifänne. Olukord lahenes rahulikult vahejuhtumeid ei esinenud. Küll aga oli lätlastest fännide staadionilt lahkumisel turvafirmal ülesanne kinni pidada korrariikkuja, kes süütas staadionil valgusraketi. Sarnase riietusega isik õnnestus kinni pidada, kuid selgus, et ilmselt olid isikud staadionil riideid vahetanud ja tegelik raketisüütaja jäi tabamata. Politseil oli olemas süütajast videosalvestus ja selle süütaja tabamisega hakkab tegelema Läti politsei. Tegevus staadionil lõpetati 21.00. Seejärel jätkus politseioperatsioon linnas. Väga oluline ongi just peale mängu hoida ära poolehoidjate omavahelised kokkupõrked ja mängu emotsioonidest ( kas siis negatiivsetest või positiivsetest ) tulenev ülemeelne käitumine. Läti-Eesti mängu järgselt mingeid vahejuhtumeid ei esinenud. Selleks aitas kindlasti kaasa aktiivne patrullimine linnatänavatel ja pidev n.ö näitamine jalgpallifännidele, et politsei on kohal. Aktiivne sekkumine ja jõudemonstratsioon ei ole vajalik, kuid selleks tuleb valmis olla. Eesti-Läti mängu ajal kontrolliti staadionil 11 isikut ja 4 toimetati kainenema. Seega võib kogu ettevalmistust ja saavutatud lõpptulemust lugeda igati heaks (ametlik jalgpallimatši kronoloogia vt lisa nr 2).

Järgnevalt jagab töö autor turvalisuse tagamise jalgpallivõistlustel eri etappidesse ja toob välja omapoolse arvamuse olulisematest tegevustest, mis aitavad tagada turvalisust. Esimeseks etapiks oleks mängueelne ettevalmistus.

### 3.2 Mängueelne ettevalmistus

Autor on arvamisel, et üks olulisemaid osasid jalgpallistaadionil turvalisuse tagamiseks on mängueelne ettevalmistus, mis võib alata juba 1-2 kuud enne matši toimumist informatsiooni kogumisega. Järgnevalt annabki autor ülevaate, mida on vaja teha ja millele tähelepanu pöörata informatsiooni kogumisel.

Koostööd on vajalik teha külalismaa politseiüksustega, et saada informatsiooni fännide meelestatuse kohta, mida plaanitakse eelseisva mänguga. Võimalusel tuleb külalismaa esindaja kohapeale mängu turvalisust jälgima ja probleeme lahendada. Samas tuleb ka kohalikel fännidel nõu "silm peal hoida", külastada teemakohaseid foorumeid, kohtudes jalgpallifännide esindajatega. Olulist osa võib siin mängida ka kriminaalpolitseitöö, kes koguks jälitusinformatsiooni võimalike massirahutuste, grupiviisiliste korrariikumiste kohta. Samuti on vajalik koostöö välisministeeriumiga, et saada informatsiooni ja juhtida nende tähelepanu viisataotluste tähelepanelikumale läbivaatamisele.

Kuna jalgpallimatšid on alati meedia tähelepanus, siis võivad neid üritusi ära kasutada äärmuslikult meelestatud rühmitused, kas siis terroriaktiks või muuks grupiviisiliseks massirahutuseks. Seepärast on vajalik kaasata koostöösse Kaitsepolitsei, et saada informatsiooni võimalike sellekohaste ülesastumiste kohta. Kindlasti tuleb sellekohase info saamisel nende tegevust ennetada ja neid isikuid üldse mitte Eestisse lubada, rakendades Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadust. Samas saab edukalt ära kasutada meediat ja kaasata nad aktiivselt turvalisuse tagamisse. Läbi meedia on vajalik edastada turvalisust käsitlevat teavet, edastada informatsiooni, kuidas ohjeldatakse ebasobivat käitumist ning kutsuda pealtvaatajaid üles sportlikule meelestatusele. Meediapoliitika ei tohiks jätta muljet, et midagi ei või juhtuda, vaid peaks näitama, et ettevalmistused on tehtud ja paanikaks pole põhjust.

Kui mängupäev on juba lähemal tuleb kindlasti tugevdada piirikontrolli, eriti jalgpallifännide osas. Autor toob ära jalgpallifänni profiili:

Keskmine jalgpallifänn on 17 – 25 aastane, reeglina meessoost, võib kanda oma riigi sümboolikaga jalgpallikoondise särki või salli, samuti mõne oma lemmikklubi särki, salli või mütsi. Tarbib meelsasti alkoholi. Võib omada kaasas lippe (rahvuslipp, fännklubi lipp), loosungeid (tähelepanu pöörata sisult rahvastevahelist vaenu õhutavatele või solvavatele loosungitele) pasunaid, trumme ja ka pürotehnikat. Nägu

võib olla värvitud oma riigi rahvusvärvidesse. Reisib sageli grupis teiste omasarnastega.

Piirikontrolli tugevdamisel on vajalik eriametkondade omavaheline infovahetus, et piirivalve õigeaegselt saaks teostama hakata tugevdatud kontrolli ja oleks olemas informatsioon võimalike huligaanselt meelestatud fännide liikumise kohta piirile.

Et jälgida külalisfännide meelestatust ja liikumist on vajalik teada ka nende majutus kohad ja kogunemiskohad (nt. Pubid). Lihtsam ja efektiivsem on fänne kontrollida ja nende tegevusse sekkuda juba esimeste vägivallatsemise tunnuste saamisel. Üldjuhul on jalgpalli huligaanide seas oma liidrid, kellede ümber koonduvad samal meelel olevad isikud ning nii hakkabki see tuumik suurenema. Järjest enam mõjutatakse üksteist ja tekkibki kooslus, kellel on ühised huvid. Nende liidrite neutraliseerimine aitabki ära hoida massirahutusi.

### 3.3 Tegevus staadionil

Eestis on korraldatud turvalisuse tagamine staadionitel järgnevalt, et väljapool staadionit tagab avalikku korda politsei, samuti sekkub politsei staadionil sees suurematesse rahutustesse. Staadionile sissepääsu kontrollivad ja korda mängu ajal staadionil sees tagavad turvatöötajad. Kogu tegevus toimub koostöös politseiga ning tegevust juhitakse staabist.

Tegevuse staadionil jagab autor kaheks erinevaks osaks, mis küll töötavad ühe eesmärgi nimel – tagada turvalisus. Need oleksid: politseitegevus ja teiste institutsioonide (turvafirma, kiirabi) tegevus.

Politseiline tegevus hõlmab põhiliselt staadioni ümbruses avaliku korra tagamist. Seda teostatakse aktiivse patrullimisega staadioni ümbruses ja sissepääsude juures. Teiseks politseilise tegevuse osaks on kiirreageerimisüksuste staadionile paigutus ja valmisolek massirahutuste likvideerimiseks. Selle tegevuse üheks ettevalmistavaks osaks on erariides politseinike kasutamine, kes sulanduvad rahvamassidesse vaatlejatena ja esimeste massirahutuste märkide ilmnemisel jagavad informatsiooni staabile. Oluline, et need erariides politseinikud ise ei jääks rahutuste keskele. Selline kiire informatsiooni kogumine aitab koheselt sekkuda ja kiirelt olukord lahendada. Olukordade lahendamisel tuleb arvestada massisituatsiooni eripäraga. Autor toob siinkohal ära massirahutuste lahendamise eripära.

Massisituatsioonide lahendamine on raske ning avalikkuse tähelepanu all. Kui leiab aset kasvõi üks vahejuhtum, siis pöördub meedia tähelepanu koheselt spordisündmuselt korrariikkumisele ning seda kajastatakse kõikjal. Kui selline vahejuhtum, aga õnnestub politseil kiirelt lahendada ilma tähelepanuta lahendada, siis ei panda seda üldse tähele ja kõik sujub tõrgeteta. Politsei poolt kasutatavad vahendid peavad olema mõjusad ja efektiivsed. Olukordi tuleb hinnata õigesti, sest valesti hindamine võib olukorra veelgi hullemaks muuta. Politsei peab oskama hinnata ja eristada rahulikke situatsioone olukordadest, kus vägivallatsemine võib muutuda ohtlikuks. Põhjendamatu jõudemonstratsioon võib kaasa tuua veelgi suuremad rahutused.<sup>36</sup>

Jalgpallifänn R. Luts märgib oma intervjuus<sup>37</sup> autorile, et politseil ei ole vajalik kohe käsi väänata, vaid olema kättesaadav, pigem abistavas vormis, samas nõustudes, et situatsioonid nõuavad operatiivset reaktsiooni.

Politseiametnik M. Kotter märgib intervjuus, et jõu kasutamine on seotud alati riskidega, kus põhjendamatu jõu kasutamine kutsub esile teiste pealtvaatajate aggressiivseks muutumise. Reeglina ei tohi seda teha pealtvaatajate ja meedia silme all. Autor on arvamusel, et politseil tuleb hinnata olukorda ja kui tekkib oht jalgpallifännide grupiviisilises korrariikkumiseks tuleb kasutada jõudu ning korrariikkujad staadionilt eemaldada. Lihtsalt korrade kutsumine või selline nõ poolik sekkumine (suuline hoiatamine, korrariikkujate juures valvamine) ei lahenda olukorda ja kutsub esile hoopis korrariikkumiste hulga suurenemise. Autori arvates on selliste probleemituatsioonide lahendamisel oluline staadionil korda tagavate turvameeste ja politsei omavaheline koostöö. Jalgpallifännid T. Tuule ja M. Hallimäe nägid turvalisuse tagamisel probleeme mitte niivõrd politsei tegevuses, vaid just turvameeste tegutsemises, mis olevat ebaprofessionaalne. Probleeme nähti nii staadionile sissepääsu kontrollimisel, mis võrrelduna välisriikidega on Eestis lihtsam, kui ka tribüünidel pealtvaatajate jälgimisel.

Millised oleksid siis lahendused? Autori arvates on vajalik läbi viia spetsiaalseid turvatöötajatele mõeldud õppuseid, et koolitada välja massiüritustele turvatöötajaid. Kindlasti peaks neil turvatöötajatel olema suurem stressitaluvus, ei tohi reageerida rahvahulga provokatsioonidele, samuti lasta ennast kaasahaarata toimuvast mängust. Kui palju turvatöötajaid peaks staadionil korda tagama sõltub millise riskiastmega on

<sup>36</sup> Ellonen.E, Nurmi.L jt 2002.Politseitöö psühholoogia. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

<sup>37</sup> Luts.R 2006. küsimused. Vastused autori e-mailile 28.04.2006

mäng. Eesti-Läti mängul oli korda tagamas 160 turvatöötajat (pealtvaatajaid ca 9000). Autori arvates oli selline turvatöötajate arv piisav, üheks probleemiks võib kujuneda rahvahulga küllalt hiline staadionile jõudmine. Järjekorras ootavad pealtvaatajad muutuvad närviliseks, see omakorda võib häirida sissepääsul turvakontrolli tegevate ametnike tööd, kvaliteet võib langeda ja võidakse keelatud esemetega staadionile pääseda. Autor on arvamusel, et selliste olukordade lahendamiseks esiteks tuleb teavitada (info piletitele ja teave meediasse) pealtvaatajaid, et nad tuleksid varem staadionile, ei hilineks ning teiseks on vajalik vahetada (anda puhkust) turvakontrolli tegelevaid ametnikke. Eesti-Läti mängu ajal oli staadioni väravates turvakontrolli tegemas 50 turvajad ( 37meest ja 13 naist ) , see teeb ca 200 inimest ühele kontrollijale. Sellise hulga kontrollimisel oleks kindlasti vajalik vahepeal kontrollijad välja vahetada või rohkem kontrollijaid olema.

Kindlasti on vajalik kaasata staadionile kiirabi töötajad ja teavitada haiglaid, et nad oleksid valmis vajadusel vastu võtma vigastatuid.

Politseiametnik M. Kotter vastas intervjuus: “ Jalgpalliga seonduvalt viiakse turvatöötajatele läbi koolitusi reeglina 2x aastas lisaks erinevad nõupidamised ja infovahetus koosolekud. ”<sup>38</sup>

### 3.4 Mängujärgne tegevus.

Mängujärgne politseiline tegevus on sarnane mängueelsele tegevusele, kus toimub politsei poolt aktiivne patrullimine staadioni läheduses, nõ rahvahulga ära saatmine staadionilt. Samuti on vajalik jälgida külalisfännide liikumist, fännide meeleolust vajadusel informeerida piirivalvet. Kui külalisfännid koheselt ei lahku, siis tuleb kindlasti jälgida ja patrullida nende kogunemise kohtade läheduses ( baarid, pubid), et ei tekkiks võimalikke konflikte kohalike fännidega.

Kui olukord on lõplikult lahenenud, siis on käes kokkuvõtete tegemise aeg. Kindlasti tuleb anda tagasisidet kõikidele organisatsioonidele, kes olid sellesse kaasatud ning esitada raport külalisvõistkonna jalgpalliteabepunktile. Kogu tegevust tuleb analüüsida ja probleemidele leida vastused. Analüüsimisele kaasata turvafirma, jalgpallifännide ja jalgpalliliidu esindaja.

---

<sup>38</sup> “op.cit” lk 22

## KOKKUVÕTE

Käesolev lõputöö “Turvalisuse tagamine Eestis toimuvatel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel” annab ülevaate turvalisuse tagamise probleemidest rahvusvaheliste jalgpallivõistluste korraldamisel Eestis.

Töö autori püstitatud eesmärk: välja selgitada Eestis toimuvate rahvusvaheliste jalgpallivõistlustel turvalisuse tagamise probleemid, anda ülevaade nimetatud valdkonda reguleerivatest õigusaktidest ja esitada soovitusi turvalisuse efektiivsemaks tagamiseks on täidetud.

Kokkuvõtvalt võib asuda seisukohale, et turvalisuse tagamine Eestis toimuvatel rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel on heal tasemel ja toimunud on pidev areng, seda nii politseilises tegevuses, kui ka võistluste korralduslikus pooles. Riiklik Jalgpalliteabepunkt, EJL ja Eesti juhtivad jalgpalliklubid on loonud häid rahvusvahelisi kontakte, mis läbi on informatsiooni vahetamine läinud kiiremaks, konkreetsemaks ja kvaliteetsemaks. Paranenud on rahvusvaheline koostöö ja siseriiklikult erinevate institutsioonide koostöö.

Lõputöös on kasutatud seaduste analüüsi, et leida neid kitsaskohti, mis võivad raskendada turvalisuse tagamist rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel Eestis. Samuti on töös kasutatud jalgpalliga erinevalt seotud isikute intervjuerimist. Eeltoodu põhjal teeb autor omapoolsed järeldused ning toob välja enda ettepanekud rahvusvahelistel jalgpallivõistlustel turvalisuse efektiivsemaks tagamiseks:

1. Isikute põhiõiguse liikumisvabaduse piiramine eesmärgiga tagada jalgpallivõistlustel (jm massiüritustel) avalik kord, hoida ära grupiviisilised korrarikkumised on õigustatult korrektne, proportsionaalne ja vajalik. Politseiseaduse näol on tegemist vajaliku ja igati PS-ga kooskõlas oleva seadusega, mis lubab põhiõiguste piiramist. Kuid vajalik oleks seda valdkonda täpsustada, mille alusel politsei saaks otsustada kas sekkuda ohu tõrjumiseks ja kui siis millise intensiivsusega. Autor on arvamisel, et PolS on liialt üldsõnaline ja kui tegemist on isikute põhiõigustesse sekkumisega, siis peaks olema ära toodud täpsem politsei poolne tegevus, kui suure intensiivsusega tohib politsei sekkuda ja piirata isikute põhiõiguseid. Korrakaitseaduse näol oleks tegemist just seadusega, mis loob õigusriikliku aluse politsei tegevusele, seda eeskätt reguleerides avaliku korra kaitset, mil on piiratud isikute õigusi ja vabadusi.

2. Kuigi Eesti ei ole silma paistnud jalgpallihuligaansusega on vajalik vajadusel piirata eestlasest jalgpallihuligaani sattumist välismaale huligaanitsema ja Eesti mainet kahjustama. Selleks on vajalik luua vastav seadus, millega saaks piirata eestlasest fänni välismaale sõitmist. Autori arvates tuleb vastava seaduse loomisel lähtuda teiste riikide praktikast ja analoogne seadus Eestis välja töötada. Selleks aga tuleks ka muuta põhiseadust, sest PS § 20 on täpselt ära toodud millistel juhtudel võib piirata isiku vabadust, seda loetelu on aga vaja täiendada. Uus seadus peab olema kooskõlas põhiseadusega.
3. Tuleb tihendada rahvusvahelist koostööd teiste riikide jalgpalli organisatsioonidega, et luua ühtne (üle Euroopalik) staadionikeelude tunnustamine. Ühine võitlus jalgpallihuligaansuse vastu annab paremaid tulemusi.
4. Staadionil tegutsevate turvatöötajate pidev koolitamine ja seeläbi nende professionaalsuse tõstmine. Samuti politsei ja turvatöötajate koostöö arendamine. Oluline enne suurema riskiga rahvusvahelisi mängu ühiste õppuste korraldamine, millesse kaasata päästeamet, kiirabi.

Turvalisuse tagamine jalgpallivõistlustel Eestis on arenenud viimastel aastatel jõudsalt edasi. Kogu Euroopas on efektiivselt võideldud jalgpallihuligaansuse vastu seda tänu pidevale ühisele riikidevahelisele koostööle. Eesti astumisega Euroopa Liitu saime üheks osaks jalgpallihuligaansuse vastases võitluses. Autor on arvamisel, et Eesti suudab olla väärikas partner jalgpallihuligaansuse vastases võitluses Euroopas ja pakkuda pealtvaatajatele turvalist jalgpalli. Kindlasti on kõikidel turvalisuse tagamisega seotud institutsioonidel selles valdkonnas vaja veel palju tööd teha, et turvalisuse tagamine Eestis toimuvatel jalgpallivõistlustel oleks efektiivsem.

## ANNOTATION

This work required for obtaining a diploma is written by Rauno Lett- the undergraduate of the Estonian Public Service Academy's Police College- on a theme "Guaranteeing the security on the international football matches held in Estonia. The work is presented on 41 pages. 26 sources are used, naturally the text indicates them, too. The work itself is written in Estonian, but the summary is in English as well.

The work is made up of the introductory part, 3 chapters, summaries (one of them is in Estonian and the other in a foreign language) and finally the appendixes.

The first chapter gives an overview of the football hooliganism in the whole world and in Estonia. Also, it describes the role of media in this kind of hooliganism.

The chapter two outlines the international conventions, acts of law of European Union and Estonia, which regulate the security on international football matches. As a method of investigation the analysis of the law is used. This work educes incomplete acts of law, that complicate to guarantee the security on the international football matches in Estonia. There are added a few examples about the internal acts of law regulating the same field from elsewhere in Europe in this work.

The third chapter examines the practical side of guaranteeing the security, based on the Estonia-Latvia football match in September 2005. The author analyzes the problems and gives some recommendations how to organize police work better. Interviewing is used as a research method. The author interviewed some football fans from the non-economic association Jalgpallihaigla, who have seen the development of securing in Estonia and are able to educe occouring problems. Additonially an official of Estonian Football League and some Estonian football clubs' officials were interviewed. They are tightly connected to organizing the international football matches in Estonia. The author also interviewed a police officer and a football team coach, who report their point of view about the problems of guaranteeing the security in Estonia while football matches are held. These interviews all together made it possible to announce some critical problems related to this theme and to work out solutions for these problems.

The appendixes comprise police activity during The Estonia-Latvia football match, all the interviews done and besides these the distribution of security workers and the chronology of the match.



## KASUTATUD MATERJALIDE LOETELU

1. Radnedge. K 2001 . Täielik entsüklopeedia jalgpall. Tallinn: Kirjastus Varrak
2. Schwede I . 2001. Väike Jalgpalliipiibel . Tallinn :K-Kirjastus
3. Truuväli.E.J , Narits.R jt. 2002. EV Põhiseadus kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura kirjastus
4. Ellonen.E, Nurmi.L jt 2002.Politseitöö psühholoogia. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

### Õigusaktid:

5. Eesti Vabariigi Põhiseadus.28.06.1992-RT1992,26,349, RTI 2003,64,429
6. Politseiseadus.20.09.1990- RT 1990, 10, 113, RTI 2005,71,548
7. Spordiseadus. 6.04.2005-RTI , 22, 148, RTI 2006,15,119
8. Välismaalaste seadus. 8.07.1993-RT I 1993,44,637, RTI 2005, 71,548
9. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus.21.10.1998-RTI1998, 98/99, 1575, RTI 2006,7,42
10. Jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitlev Euroopa konventsioon.2002, RTII, 04.12.2002, 35, 168

### Interneti allikad:

- 11.<http://www.ekspress.ee/Arhiiv/Vanad/1998/25/sport2.html> 13.03.2006
12. [http://www.jalgpallihai gla.ee/jph\\_fannieetika.htm](http://www.jalgpallihai gla.ee/jph_fannieetika.htm) 10.04.2006
13. <http://www.oiguskantsler.ee/index.php?newsID=33> 03.04.2006
- 14.<http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=17124/Justministri+et+tekanne+kriminaalpoliitika+arengusuundadest+2005.rtf> 27.03.2006
- 15.<http://www.ncis.co.uk/footballhooligan.asp> 26.03.2006
16. <http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article.pl> 08.05.2006
17. <http://www.aufenthaltstitel.de/passg.html> 22.03.2006
- 18.[http://europa.eu.int/eurllex/lex/LexUriServ/site/et/dd/19/02/42000A0922\(01\)ET.pdf](http://europa.eu.int/eurllex/lex/LexUriServ/site/et/dd/19/02/42000A0922(01)ET.pdf) 20.03.2006
19. <http://www.legaltext.ee/text/et/T61445.htm> 26.03.2006
- 20.<http://www.civ-voetbal.com/engels/docs/st15732en03.pdf> 07.05.2006

21. <http://www.civ-voetbal.com/engels/docs/17112003-eng.pdf> 07.05.2006

22.

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:322:0001:01:EN:HTML>  
05.04.2007

Ajalehe artiklid:

23. Tali .P. 2002. Vene fännid: me pole Venemaa poolt, oleme hea jalgpalli poolt. Eesti Päevaleht,28.03,7

24. Erelt P. 2000. “Brezhnev pensionile!Sieg heil!” Eesti Ekspress. 28.09, 12

muud materjalid:

25. Eesti Riiklikule Jalgpalliteabepunktile saadetud andmed Soome politsei poolt e-mail 09.12.2005.a

26. Politsei kiri õiguskantslerile “politsei tegevus 28.märtsil2004.a “Premia” jäähallis”nr PA 4.4-16.2/1745

Lisa nr 1-1 Sirel.T 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 14.03.2007.

Lisa nr 1-2 Juhvelt.A 2007.Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 15.03.2007.

Lisa nr 1-3 Petersoo.I 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 14.02.2007.

Lisa nr 1-4 Voolaid.K 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 27.02.2007.

Lisa nr 1-5 Kotter.M 2007. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 07.03.2007.

Lisa nr 1-6 Stinger 2006. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 01.05.2006.

Lisa nr 1-7 Hallimäe.M 2006. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 28.04.2006.

Lisa nr 1-8 Luts.R 2006. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 28.04.2006.

Lisa nr 1-9 Tuule.T 2006. Turvalisus jalgpallivõistlustel. Küsimuste vastused autori e-meilile 02.05.2006.

Lisa nr 2 Eesti-Läti MM 2006 valikmäng A.Le Coq Arenal 3.09.2005.a jalgpallimängu kronoloogia